

ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน
จังหวัดตรัง

นางมะลิวัลย์ หนกหลัง

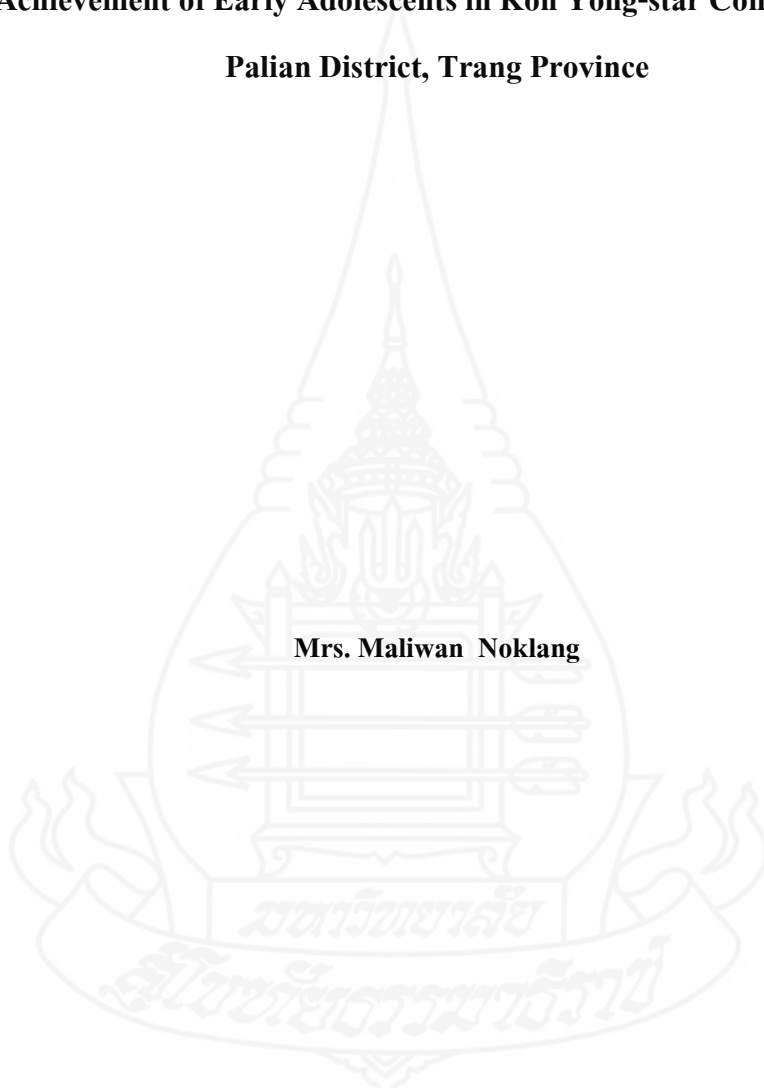

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

พ.ศ. 2557

**The Effects of Recreational Activities Entitled Nipa Palm Products on Learning
Achievement of Early Adolescents in Koh Yong-star Community,
Palian District, Trang Province**

Mrs. Maliwan Noklang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal and Informal Education

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ชื่อและนามสกุล นางมะลิวัลย์ หนกล้าง

แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สารีพันธุ์ สุภวรรณ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล

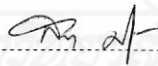
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

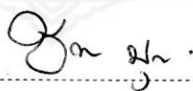
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สารีพันธุ์ สุภวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ผู้วิจัย นางมะลิวัลย์ หนกหลัง **รหัสนักศึกษา** 2552900363

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สาริพันธุ์ ศุภวรรณ

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกันทรธ บุญวัฒน์กุล **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) สร้างกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก สำหรับวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง (2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และ (3) ศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี จำนวน 40 คน ในชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ 5 ประเภท ประกอบด้วย กิจกรรมท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา กิจกรรมวรรณกรรม กิจกรรมศิลปหัตถกรรม กิจกรรมอาสาสมัคร และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม สาระสรูป เนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม ชื่อการประเมินผล และเวลา (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้นในกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) วัยรุ่นตอนต้นในกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจภาพรวมต่อกิจกรรมนันทนาการในระดับดีมาก

คำสำคัญ กิจกรรมนันทนาการ ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก วัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ

Thesis title: The Effects of Recreational Activities Entitled Nipa Palm Products on Learning Achievement of Early Adolescents in Koh Yong-star Community, Palian District, Trang Province

Researcher: Mrs. Maliwan Noklang; **ID:** 2552900363;

Degree: Master of Education (Non-Formal and Informal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Sarepan Supawan, Associate Professor;
(2) Dr. Suttiwan Tantirojanawong, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The purposes of this research were (1) to create recreational activities entitled Nipa Palm Products for early adolescents in Koh Yong-star community, Palian district, Trang province; (2) to investigate the effects of recreational activities entitled Nipa Palm Products on learning achievement of early adolescents in Koh Yong-star community, Palian district, Trang province; and (3) to assess the satisfaction with recreational activities entitled Nipa Palm Products of early adolescents in Koh Yong-star community, Palian district, Trang province.

The research sample consisted of 40 randomly selected early adolescents, aged 10 – 13 years, in Koh Yong-star community, Palian district, Trang province. The employed research instruments were (1) plans for organizing recreational activities entitled Nipa Palm Products comprising five types of activities, namely, study tour activity, literature search activity, arts and crafts activity, volunteer activity, and group relationship activity; (2) a learning achievement test; and (3) a satisfactory with recreational activities assessment scale. Data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that (1) the created plans for organizing recreational activities entitled Nipa Palm Products were composed of the activity names, concepts, contents, learning objectives, conducting the activities, media, evaluation, and time; (2) after undertaking the activities, the post-learning achievement of early adolescents in the sample was higher than their pre-learning counterpart achievement at the .05 level of statistical significance; and (3) the overall satisfaction with recreational activities of early adolescents in the sample was at the highest level.

Keywords: Recreational activities, Nipa Palm Products, Early adolescent, Koh Yongstar community, Learning achievement, Satisfaction

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สาริพันธุ์ ศุภวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ตันธสุรเศรษฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาคอยให้คำชี้แนะ ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนด้านการพัฒนาตนเองของผู้วิจัย เป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาในการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตในครั้งนี้ ตลอดจนคอยสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้พบทิศทางการทำวิทยานิพนธ์ขึ้นอย่างสม่ำเสมอจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี และคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิตที่ให้ความรู้ด้านการศึกษาตลอดชีวิตแก่ผู้วิจัย ให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้นี้สืบไป

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนะกุลเจริญ อาจารย์ ดร.วณิชฐพงศ์ เบญจพงศ์ และอาจารย์คนภัทร ตามรสวรรณ เจ้าหน้าที่อาวุโส มูลนิธิรักษ์ไทย สำนักงานกระบี่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความร่วมมือในการประเมินแผนการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้กิจกรรมมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ โรงเรียนบ้านหยงสตาร์และ โรงเรียนบ้านทุ่งรวงทอง ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และการทดลอง ให้งานวิจัยนี้ผ่านไปได้อย่างดี และขอขอบคุณ คุณครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ นางเป้า เจือกโวัน มารดาของผู้วิจัย นาย เจ้ว เจือกโวัน บิดาของผู้วิจัย นายสมมิตร หนกหลัง สามีของผู้วิจัย นายสุเมษย์ หนกหลัง นายสุรเชษฐ์ หนกหลัง และนางสาวสุชมาลย์ หนกหลัง บุตรของผู้วิจัย ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยในการเรียนตลอดการศึกษาครั้งนี้

มะลิวัลย์ หนกหลัง

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ.....	7
ความรู้เกี่ยวกับต้นจากและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นจาก.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นตอนต้น.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ.....	18
เอกสารที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	28
เอกสารเกี่ยวกับชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน.....	35
ประชากรและตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	42
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้กิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลกระทบจากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.....	44
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลกระทบจากต้น จากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.....	45
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
สรุปการวิจัย.....	47
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	52
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	57
ก แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลกระทบจากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.....	58
ข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน-หลังเรียน.....	84
ค แบบสอบถามความพึงพอใจ.....	87
ง รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	90
จ ภาพกิจกรรม.....	92
ประวัติผู้วิจัย.....	95

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 34).....	42
ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรังของกลุ่มทดลอง ก่อนเรียนและหลังเรียน.....	44
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง.....	45

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ป่าชายเลนหรือป่าโกงกาง ประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิด หลายตระกูล มีคุณค่ามากมายต่อประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่มีคุณค่าทางสังคมแก่ประชากร เช่น เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งยารักษาโรค เป็นแหล่งเชื้อเพลิง แก่ประชากรชุมชนชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้นจาก ต้นไม้ชนิดหนึ่งในป่าชายเลน ที่ให้ประโยชน์มากมายแก่ประชากรที่อาศัยอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล

ต้นจาก เป็นไม้ตระกูลปาล์มชนิดหนึ่งในป่าชายเลน มีลำต้นขนาดเล็ก เป็นเหง้า อยู่ใต้ดิน มีรากอวบอ้วน อดแน่นบริเวณกอ มักจมอยู่ในโคลน และอยู่ใต้น้ำขณะน้ำท่วม มีใบแบบขนนกคล้ายใบมะพร้าว ประเทศไทยพบต้นจากมากในจังหวัดสมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง กระบี่ ตรัง และสตูล (นพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544, น. 3-4) ต้นจากเป็นพืชที่มีคุณค่าต่อชีวิตประจำวัน และเศรษฐกิจของชุมชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลเป็นอย่างมาก การใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นจากมีหลายรูปแบบ เช่น ใช้เป็นอาหาร โดยนำช่อดอกอ่อนมาทำผักจิ้ม ผลอ่อนมาทำเป็นผักดอง หรือแกง หรือทำขนมหวาน ทำน้ำตาลทำ น้ำส้มได้ ใช้ใบเป็นส่วนประกอบในการทำขนม และ เป็นส่วนประกอบของสิ่งปลูกสร้าง เช่น ทำฟ้าย่าน ทำหลังคา นำมาเป็นอุปกรณ์ของใช้ในครัวเรือน เช่น ทำเป็นที่รองหม้อ หรือกระทะ หรือทำเป็นที่ตักน้ำได้ การทำหลังคาจากหรือการทำค้ำจาก การทำขนมจากใบจาก นับเป็นอาชีพสำคัญมากของประชากร ชุมชนชายฝั่ง นอกจากนี้แล้วยังมีส่วนอื่นๆ ของต้นจากใช้เป็นยารักษาโรคได้ เช่น ใช้ผลอ่อนมาหั่นตากแห้งต้มน้ำดื่มแก้โรคหอบ หรือดอกนำมาตากแห้งแล้วคั้นน้ำร้อนดื่มแก้โรคเบาหวาน ส่วนของต้นจากยังสามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นได้อีก เช่น ใช้ก้านจากทำที่รองก้นหม้อ ทำหมวกกันแดด ทำไม้กวาด เป็นต้น(สิทธิโชค จันทร์ย่อง, 2552, น. 45; ณีฐารัตน์ ปภาวสิทธิ์และ คณะ, 2555, น. 199) และเมื่อต้นจากรวมกันเป็นกลุ่มก้อนใหญ่ในป่าชายเลนที่เรียกว่า ป่าจาก จะเป็นแหล่งอาศัย เป็นแหล่งอาหาร และแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ ซึ่งก็คือแหล่งอาหารสำคัญของผู้อยู่อาศัยใกล้ฝั่งทะเลอีกต่อหนึ่ง (กฤษณา สุทธิบุญ, 2554, น. 50) นอกจากนี้ จรรยาบรรณ จรรยาธรรมและ ประทับใจ สึกษา

(2555, น. 94-104) พบว่าเส้นใยจากต้นจากสามารถนำเป็นส่วนผสมในการการผลิตผลิตภัณฑ์การทำหัตถกรรมอื่นได้อีกด้วย

ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อยู่ในตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง มีป่าชายเลนล้อมรอบ มีลักษณะเป็นเกาะประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ในอดีตที่ผ่านมาเคยใช้ประโยชน์จากต้นจากสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ใช้ประโยชน์จากต้นจากในการดำรงชีวิตทั้งในด้าน เป็น เครื่องอุปโภค และเครื่องบริโภค ตลอดจนนำสิ่งที่เป็นเครื่องอุปโภคและบริโภคเหล่านี้สร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวตลอดมา แบบชุมชนชายฝั่งทั้งหลาย แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การมีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมในคริสต์วรรษที่ผ่านมา มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่ผลิตภัณฑ์ใช้สอยเดิมด้วยรูปลักษณะที่แตกต่าง รวมทั้งจากการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ความคิดและค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป การใช้ และการผลิตจากผลิตภัณฑ์จากต้นจากลดน้อยลง การใช้ผลิตภัณฑ์หรือการบริโภคผลิตภัณฑ์เดิมๆ ไม่ทันสมัย ล้าหลัง คนรุ่นใหม่หรือเยาวชนไม่เห็นคุณค่าในการใช้หรือบริโภคของใช้หรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งใกล้ตัว ไม่เห็นคุณค่าในความสามารถของคนรุ่นเก่าในการรู้จักสร้างสรรค์นำสิ่งใกล้ตัวมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตที่ผ่านมา (นพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544, น. 2) ทั้งนี้การไม่ภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการตั้งสมประสงค์ความรู้ตลอดมา อีกทั้งผลิตภัณฑ์จากต้นจากอันเป็นภูมิปัญญาของคนเกาะหยงสตาร์เหลือเพียง การทำขนมจาก การลอกใบจาก การเย็บตับจาก การสานนก-สานปลา-สานตัวแมงดา กันเท่านั้น จากประเด็นดังกล่าว พบว่าภูมิปัญญาเหล่านี้อาจหายไปจากชุมชน ถ้าไม่มีการถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดสู่คนช่วงวัยที่มีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ เช่นเด็กวัยรุ่น

วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกาย ทางสรีระวิทยา และทางปัญญา รู้จักใช้ความคิดได้อย่างลึกซึ้ง (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2550, น. 181; สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, 2520, น. 12-13) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการเชาว์ปัญญาของเพียเจต์ ดังที่ ทว่าเด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมได้แล้ว แสดงให้เห็นว่าเด็กวัยนี้ สามารถใช้ความคิดให้เกิดสังกับของวัตถุเป็นมิติต่างๆ ได้แล้ว โดยแต่ละคนจะมีเทคนิคต่างๆ เพื่อช่วยในการจำ จึงเป็นวัยที่ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ ไปสู่การปรับตัวที่มีผลมาจากการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต่อการเป็นผู้ใหญ่ต่อไป (วิภาพร มาพบสุข, ม.ป.ป, น. 108-111; มาลี จุฑา, 2544, น. 17) และจากการที่วัยรุ่นนี้เป็นวัยที่อยากรู้ อยากรูเห็น อยากรูลอง การถ่ายทอดความรู้จะต้องใช้กิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจที่จะเรียนรู้เพื่อสนองตอบตามลักษณะของวัยด้วย (เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, 2547, น. 19) ซึ่งพบว่ากิจกรรมที่จะตอบสนองลักษณะของวัยรุ่นได้คือ กิจกรรมนันทนาการ เนื่องจากกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบ และประเภทของกิจกรรมที่

หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการ สามารถพัฒนาประสบการณ์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมได้นั้น หนทางการเป็นสื่อที่ดี และมีคุณค่า ในกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา สำหรับทุกวัยรวมทั้งวัยรุ่นด้วย (เชิดชัย โขศรีตันชัย, 254, น. 24) ดังนั้นถ้ามีการให้ความรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ผ่านกิจกรรมนันทนาการ ก็น่าที่จะทำให้วัยรุ่นตอนต้นเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมนันทนาการในการถ่ายทอดความรู้ และเมื่อวัยรุ่นได้รับความรู้และเห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า ตลอดจนอาจเป็นข้อคิดในสืบสานและต่อยอดการใช้ประโยชน์จากต้นจากในรูปแบบอื่นได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

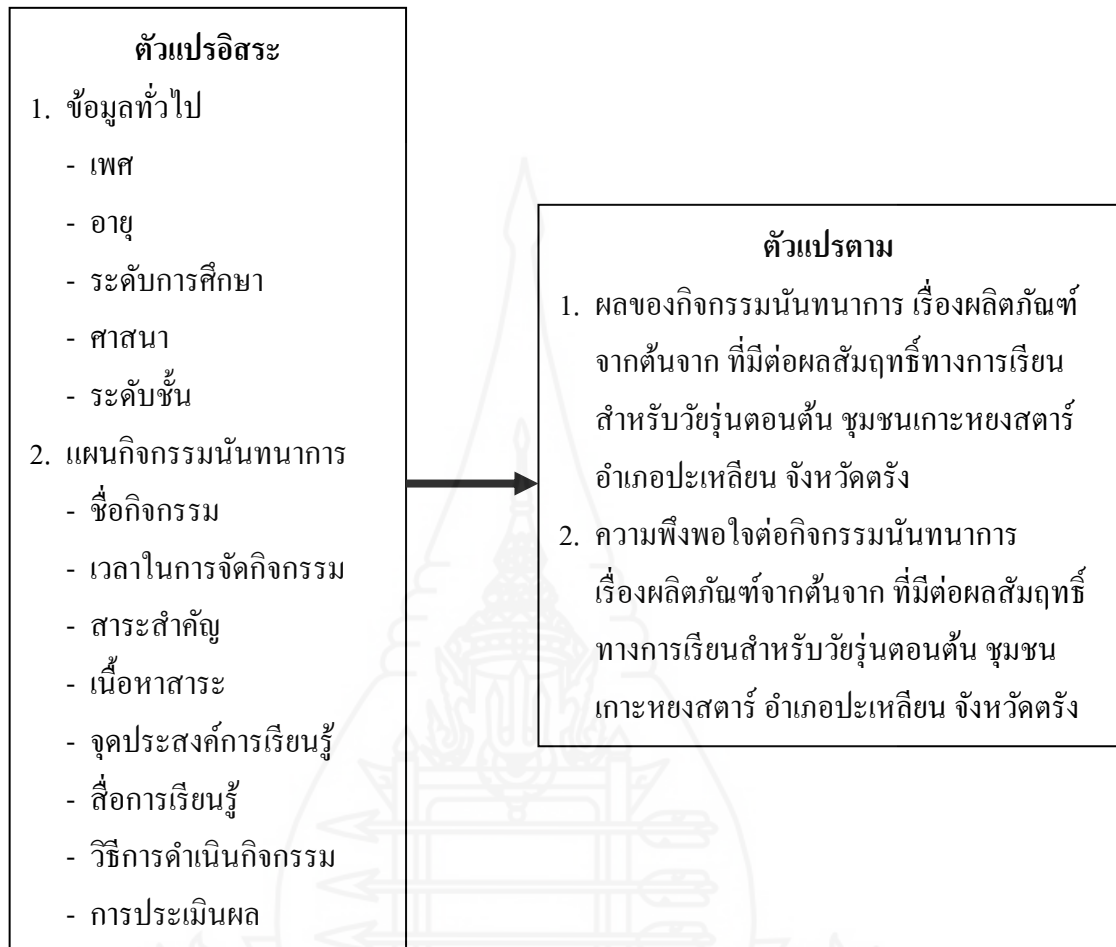
2.1 เพื่อสร้างกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหงส์ฮาดร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหงส์ฮาดร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหงส์ฮาดร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 หลังจากทำกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม

4.2 ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก สำหรับวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เกาะหงสตาร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง จำนวน 80 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เกาะหงสตาร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง ซึ่งได้มาโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย จำนวน 34 คน

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

5.2.1 สภาพปัจจุบันป่าจากเกาะหงสตาร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรัง

5.2.2 แหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน

5.2.3 การสืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจาก คือเย็บตับจาก การทำขนมจาก การลอกใบจาก การสานปลาตะเพียน

5.2.4 การปลูกต้นจาก

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กิจกรรมนันทนาการ คือ กิจกรรมวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ เป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบของค่ายพักแรม ประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการ 4 ประเภท คือ 1 กิจกรรมประเภทท่องเที่ยวและทัศนศึกษา 2 กิจกรรมประเภทวรรณกรรม 3 กิจกรรมศิลปหัตถกรรม 4 กิจกรรมประเภทอาสาสมัคร

6.2 ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก หมายถึง ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากต้นจากที่ยังปรากฏในชีวิตประจำวันของคนในชุมชนเกาะหงสตาร์ อำเภอบะเหลียน จังหวัดตรังที่ควรสืบทอด ประกอบด้วย การเย็บตับจาก การทำขนมจาก การลอกใบจาก การสานปลาตะเพียน

6.3 วัยรุ่นตอนต้น คือ บุคคลที่มีอายุ ระหว่าง 10-13 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหงสตาร์ จ.ตรัง

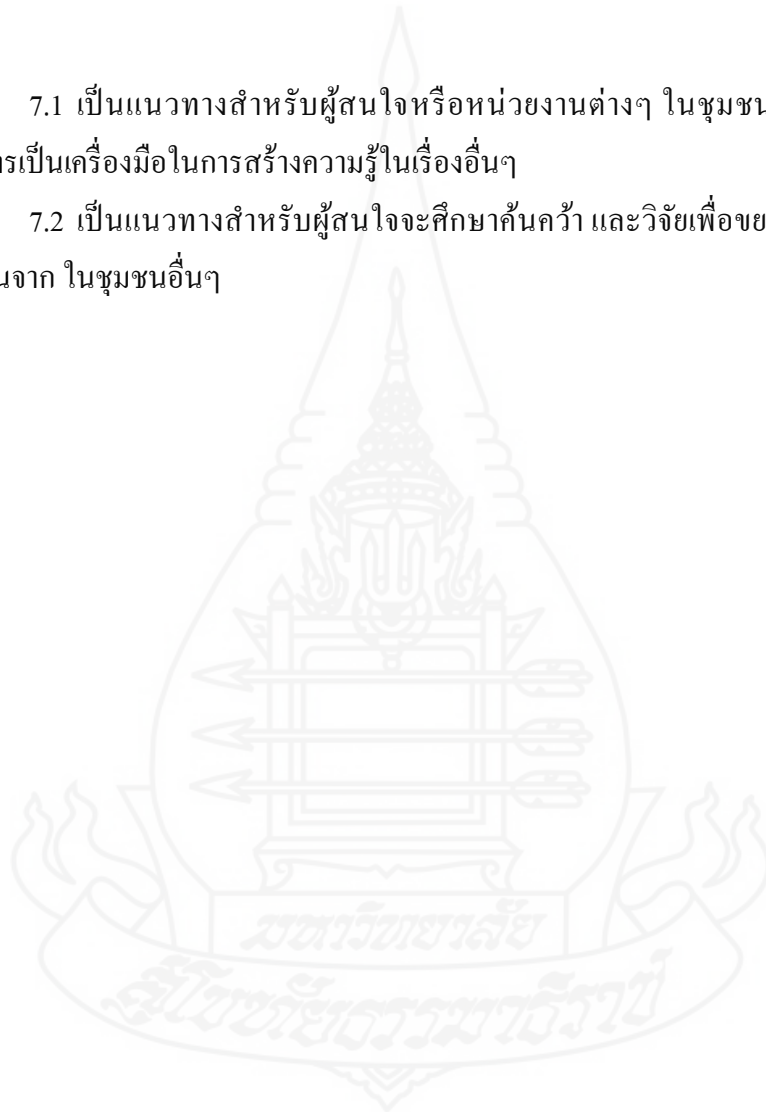
6.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการวัดความรู้ของวัยรุ่น หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

6.5 ความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจของผู้เรียนหลังจากการปฏิบัติกิจกรรม
นันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จาก ซึ่งประกอบด้วย 3 ประเด็นคือ ส่วนบุคคล การจัดกิจกรรม และ
สถานที่/อุปกรณ์

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจหรือหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนนำการจัดกิจกรรม
นันทนาการเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ในเรื่องอื่นๆ

7.2 เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้า และวิจัยเพื่อขยายผลการให้ความรู้
เกี่ยวกับต้นจาก ในชุมชนอื่นๆ

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ผลของกิจกรรมนันทนาการเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ
2. ความรู้เกี่ยวกับต้นจากและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นจาก
3. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นตอนต้น
4. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ
5. เอกสารที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. เอกสารเกี่ยวกับชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียน หรือบางประเทศใช้คำว่า การศึกษาผู้ใหญ่ แต่เดิมเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาที่ทุกประเทศมีขึ้นเพื่อให้ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบได้เรียนรู้ ต่อมาหลายประเทศใช้ชื่อว่า การศึกษานอกระบบเพื่อให้ได้จัดบริการให้ครอบคลุมถึงคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกช่วงอายุ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ มีผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายไว้ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., น. 23) ให้ความหมายการศึกษา นอกระบบคือ กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่างๆ ผู้สำเร็จการศึกษาอาจได้รับหรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ โดยเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ และสถานที่เรียน

ทวีป อภิสัทธา (2554, น. 7) ให้ความหมายการศึกษานอกระบบไว้ว่า เป็นการศึกษาที่จัดให้บุคคลกลุ่มเป้าหมายอยู่นอกโรงเรียน นอกสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งที่จัดโดยภาครัฐและเอกชน เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าการศึกษาในระบบ สถานที่เรียนไม่คงที่ แม้จะมีหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็มีหลากหลาย เป็นการจัดการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาต่อยอดให้สูงขึ้น มีการวัดประเมินผลที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายเปิดโอกาสให้เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียนได้ เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอาจจะแจกประกาศนียบัตร วุฒิบัตร เกียรติบัตร หรือปริญญาบัตรหรือไม่ก็ได้

สนอง โลหิตวิเศษ (2544, น. 38) กล่าวถึงการศึกษานอกระบบดังนี้ การศึกษานอกระบบ ได้แก่ กิจกรรมทางการศึกษา การฝึกอบรม หรือการเผยแพร่ต่างๆ ที่ดำเนินการนอกระบบโรงเรียน กิจกรรมหรือหรือ โครงการต่างๆ เหล่านี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ทักษะ หรือการเรียนรู้ของบุคคล การศึกษานอกโรงเรียนมีการกำหนด หลักสูตรและระเบียบแบบแผนต่างๆ มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า มุ่งสนองวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง มากกว่าการเรียนในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายมีอิสระในการเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการ

สรุปว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดกิจกรรมทางการศึกษาหรือประสบการณ์ทางการศึกษา หลากหลายรูปแบบ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ครอบคลุมตั้งแต่ ประชากรวัยก่อน วัยเรียน วัยพ้นอายุวัยเรียน ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบ หรือผู้ที่ต้องการหาความรู้เพิ่มเติม ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งด้านความรู้พื้นฐาน การอ่าน การเขียน ด้านทักษะอาชีพ และด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นปัจจุบันในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมตามอัตรา เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุ วัย เพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ทางการศึกษา ความสนใจ รวมทั้ง ระยะเวลาเรียน วิธีเรียน การวัดผล ประเมินผล ผู้เรียนสามารถเรียนได้เมื่อตัวเองมีความพร้อม และหยุดได้ถ้ามีความจำเป็นและกลับเข้ามาเรียนใหม่ได้อีกเมื่อพร้อมจะเรียน เนื้อหาสาระในการเรียนรู้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและต้องการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นครูเสมอไป อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รู้ในท้องถิ่นก็ได้ สำหรับผู้จัดการศึกษานอกระบบอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนก็ได้

1.1 ความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษานอกระบบ

มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้เสนอความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., น. 20-21) สรุปได้ว่าจากการที่ในปัจจุบันความรู้ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร การพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน มีกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้นอกระบบเกิดขึ้นมากมาย เพื่อสนองตอบให้กับผู้คนที่ต้องการเรียนรู้ให้ทันกับสิ่งที่เกิดใหม่เหล่านี้ การศึกษานอกระบบจึงมีความสำคัญต่อวิถีของมนุษย์ปัจจุบัน นอกจากนี้การศึกษานอกระบบยังเป็นแนวทางหนึ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติมีโอกาสศึกษา แสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะคิดเพื่อพัฒนาตนเอง “

สนอง โลหิตวิเศษ (2544) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และจากการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ต้องมีการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพ

ทองอยู่ แก้วไทรสะ (2554, น. 30) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบสรุปดังนี้ สังคมยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่คนต้องเรียนรู้มากขึ้นและเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นยุคที่ทุกหน่วยงานทุกองค์กรต้องการสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานนั้น พบว่าโรงเรียนมิใช่แหล่งเรียนรู้เดียวที่เราสามารถเรียนรู้ได้ การศึกษาของคนมิใช่สิ้นสุดลงเมื่อก้าวพ้นจากโรงเรียน การศึกษามีไว้จำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่ม เพศ วัย หากต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการและสนใจสามารถเข้าเรียนได้ตามความต้องการและสนใจ ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบจึงเกิดขึ้น

ทวีป อภิสิทธิ์ (2554, น. 7-8) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมเติมเต็มความรู้ให้แก่ ผู้ด้อย พลาด ขาด โอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน และเป็นการส่งเสริมสร้างความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ให้แก่ผู้ต้องการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกปัจจุบัน

สรุปว่า จากการไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจน คนในชนบท รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน การเรียนรู้ในระบบอย่างเดียวยังไม่พอ ทำให้ผู้คนที่ต้องการเรียนรู้ที่มากขึ้น เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

และสิ่งแวดลอมนี้ การศึกษานอกระบบจึงเป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาอย่างเสมอภาคให้แก่ทุกคนที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

1.2 แนวคิดและหลักการศึกษานอกระบบ

ทองอยู่ แก้วไพโรษะ (2554, น. 32) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบเกิดจากความเชื่อพื้นฐานหรือปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตที่ว่า บุคคลได้รับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษามีได้จบลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น

ซิมกิน (Simkin, 1997, อ้างถึงในสนอง โลหิตวิเศษ, 2544, น. 39) วิเคราะห์การจัดการศึกษานอกระบบและกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษานอกระบบจะเน้นความยืดหยุ่น ความเป็นท้องถิ่น แต่ยังมีหลักสูตรอยู่ในรูปแบบการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป, น. 24) เสนอหลักการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

1. เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง
2. ส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆ
3. จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต
4. จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น

สรุปว่า แนวคิดและหลักการศึกษานอกระบบ คือ เกิดจากความเชื่อจากปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาของบุคคลมิได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบการศึกษาจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น การศึกษานอกระบบและแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนมีมากมายและหลากหลายรูปแบบให้เลือกเรียนได้ตามที่บุคคลสนใจและต้องการ การศึกษานอกระบบมีการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นครูเสมอไป อาจเป็นผู้ หรือผู้เชี่ยวชาญของภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนก็ได้

1.3 ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ

ทองอยู่ แก้วไพโรษะ (2554, น. 28-29) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า

1. ผู้เรียน ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์อายุเหมือนกับการศึกษาในระบบ โรงเรียน การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับ ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้นๆ
2. ผู้สอน อาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียน โดยตรง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนเองมาเป็นวิทยากรและอาสาสมัคร
3. หลักสูตรและเนื้อหาวิชา มีความยืดหยุ่น ได้มาก เนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามหลักสูตรจะสร้างความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ที่มุ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. รูปแบบการจัดการ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน รูปแบบการจัดการจะต่างกันไป เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ
5. การเรียนการสอน จะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ความจำเป็น บางครั้งจะจัดการเรียนการสอนเป็นชั้น และบางครั้งไม่เป็นชั้นเรียน แต่จัดในรูปกลุ่ม พบปะ สนทนา การสาธิต การฝึกอบรม การใช้โสตทัศนูปกรณ์ และสื่อมวลชน การศึกษาทางไกล ฯลฯ
6. สถานที่ โยกย้ายไปสถานที่ที่อำนวยความสะดวก และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยอาจจะขึ้นที่ศาลา วัด ชั้นเรียนของโรงเรียน ภาคปกติ ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชน อำเภอหรือจังหวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ สถานประกอบ สนามกีฬา ศาลากีฬา ศาลาประชาคม ได้หรือไม่ ฯลฯ
7. ระยะเวลา ขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียน ด้วย เช่น การเรียนตัดเสื้อผ้าในที่แห่งหนึ่งอาจจะใช้ระยะเวลามากกว่าการเรียนการสอนวิชาเดียวกัน ในอีกที่แห่งหนึ่งก็ได้
8. หน่วยและสถาบันที่รับผิดชอบ มีทั้งภาครัฐ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ภาคเอกชน เช่น สมาคมต่างๆ ธนาคาร องค์กรต่างๆ เป็นต้น รัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า การสื่อสาร การประปา ฯลฯ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย คุณภาพศึกษาในระบบ เป็นต้น นอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาคม มูลนิธิ สถานประกอบการและชุมชนสามารถจัดการศึกษานอกระบบลักษณะศูนย์การเรียนรู้ได้อีกด้วย

9. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ การประเมินมักจะประเมินในระยะสั้นๆ ประกาศนียบัตรหรือคุณวุฒิที่ได้มีความหมายเพียงว่า ได้ผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรมในเรื่องใดมาเท่านั้น มิได้ถือเป็นเรื่องสำคัญมากนัก เพราะมิได้กำหนดให้เห็นว่า มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาตรฐานการเรียนในระบบภาคปกติ (ยกเว้นการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ซึ่งมีสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนในหลักสูตรของ โรงเรียนภาคปกติทุกประการ)

10. การยืดหยุ่นของการจัด กิจกรรมและ โครงการต่างๆ มีความยืดหยุ่นมาก เพื่อให้การจัดสนองตอบความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตร เนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอน และวิทยากรผู้สอนนั้น จะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

สรุปว่า ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ คือ การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นทั้งในตัวผู้เรียน หลักสูตร เนื้อหา รูปแบบ สถานที่เรียน ระยะเวลาเรียน วิธีการเรียนการสอน ผู้สอน การรับรองวุฒิรวมทั้งผู้จัดการศึกษา พร้อมสนองให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ ตามที่ต้องการอย่างเต็มที่

1.4 ประเภทของการศึกษานอกระบบ

กิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจกรรมใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้ (ทองอยู่ แก้วไทรอะ, 2554, น. 32-35)

1. กิจกรรมประเภทให้ความรู้หรือการศึกษาพื้นฐาน กิจกรรมกลุ่มนี้เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความสามารถในการอ่าน-เขียน มีความรู้ในการคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อม สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตหรือจะพัฒนาความรู้ในระดับสูงขึ้น

2. กิจกรรมประเภทให้ความรู้และทักษะทางด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ใ้การฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพ เฉพาะอย่าง เพื่อนำมาประกอบอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้

3. กิจกรรมประเภทให้บริการข่าวสารข้อมูล กิจกรรมประเภทนี้มีจุดประสงค์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้และข่าวสารต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร ผลผลิต ข่าวสารบ้านเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สรุปว่า ประเทศไทยแบ่งกลุ่มกิจกรรมการศึกษานอกระบบได้ 3 ประเภทแต่ละประเภทมีจุดประสงค์สำคัญคือ การให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ เช่น ความรู้ขั้นพื้นฐาน ความรู้ด้านทักษะอาชีพเพื่อการดำรงชีพและให้ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ให้เกิดความรอบรู้ เพื่อการดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบผู้วิจัยจึงสะท้อนความคิดการนำมาใช้ในการวิจัย ซึ่งจะเห็นได้ว่างานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยการศึกษานอกระบบที่สร้างเสริมให้ผู้ได้รับความรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ให้เกิดความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. ความรู้เกี่ยวกับต้นจากและผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

ต้นจาก เป็นพืชประเภทปาล์มที่มีอยู่ชุกชุมในป่าชายเลนของประเทศไทยและเขตร้อนของโลก ป่าจากเคยมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชนและเศรษฐกิจของชุมชนที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลเป็นอย่างมาก สามารถใช้ประโยชน์จาก ต้นจากทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมทั้งเป็นแหล่งอาหารและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ พวกกุ้ง หอย ปู ปลา วงจรชีวิตของสัตว์เหล่านี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับป่าจาก (นพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544, น. 1-4)

จากบทความที่รวบรวมโดย วงศ์ทวี วงศ์แก้ว (อ้างถึงในนพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544, น. 2) บันทึกไว้ว่า จากเป็นพืชป่าชายเลนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด โดยมีมาตั้งแต่ 69 ล้านปีมาแล้ว ประเทศไทยพบต้นจากได้ตามชายฝั่งทะเลที่มีน้ำกร่อย ปากแม่น้ำหรือลุ่มน้ำที่มีน้ำกร่อยทั่วไป เช่น พบมากในจังหวัดสมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง ตรัง สตูล เป็นต้น

ชาวบ้าน เรียก จาก ว่า หินจาก บางคนบอกว่าเป็นพืชร่วมป่าชายเลน (Mangrove associate) ไม่ใช่พืชป่าชายเลนจริง (True mangrove) เพราะอาจพบได้ในบริเวณอื่นนอกจากพืชที่น้ำขึ้น-น้ำลงของป่าชายเลน มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Ny fruticams* และอาจมีชื่อสามัญว่า *Nipa Palm* *sinv Nypah palm* ในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียเรียกว่า อาปง (Apong) ประเทศเวียดนามเรียกว่า ดาวนัค (Dua nuac) ประเทศฟิลิปปินส์ เรียกว่า นิพีรา (Nipeira) ซึ่งมาจากภาษาโปรตุเกสและเรียกชื่อน้ำเมาที่ทำจากน้ำตาลจากว่า นิปา (Nipa) การทำน้ำเมาหรือเหล้าจากต้นจากนี้มีบันทึกไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2514 โดยเรียกเล้าชนิดนี้ว่า นิป (Nip) จึงอาจเป็นไปได้ว่าชื่อวิทยาศาสตร์ของ จาก อาจมาจากชื่อเล้า นิป (Nip) (นพรัตน์ บำรุงรักษ์, 2544, น. 4)

2.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของจาก

นักวิชาการได้เสนอลักษณะทางพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

กฤษณา สุทธินุ่น (2554, น. 53-55) กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ไว้ว่า ต้นจาก เป็นพืชที่มีลำต้นอยู่ใต้ดิน ต้นตั้งตรง ซึ่งมักจะเป็นดินโคลน ส่วนที่เราเห็นของจากนั้น คือ ส่วนของใบและช่อดอกเท่านั้น โดยที่โคนใบมีกะเปาะอากาศช่วยให้ใบชูขึ้นเหมือนชูชีพ แต่แม้ว่าลำต้นอยู่ใต้ดินแต่ใบที่โผล่ขึ้นมาขึ้นนี้อาจชูได้สูง ถึง 9 เมตร โดยไม่มีส่วนของลำต้นให้เห็นเลย

ต้นจากมีลักษณะเป็นกอเพราะมีแขนงแตกจากเหง้าเดิมอยู่เรื่อยๆ นานเข้าก็จะเป็นกอใหญ่ หากอยู่ริมตลิ่งหรือชายเลน แขนงจากเหง้าเดิมจะขยายอย่างไม่หยุดยั้ง จนทำให้แม่น้ำลำคลองบางแห่งที่เคยกว้างค่อยๆ แคบๆ จากกอหนึ่งๆ จะมีหลายแขนง แต่ละแขนงจะมีหลายทาง ส่วนล่างของลำต้นที่ติดกับเหง้านั้นค่อนข้างใหญ่ เรียกว่า พอนจาก ส่วนนี้จะมีความยาวไม่เกิน 80-90 เซนติเมตร ทางจากจะเรียวสูงขึ้นจนสุดปลายทาง เปลือกของทางแข็งเหนียวเป็นเส้นใยภายนอก เป็นมันลื่นเรียกว่า หลังจาก ภายในเป็นเส้น ใบบางมีขนาดสั้น ช่วงกลางใบยาวและใหญ่ มีความยาว 70-90 เซนติเมตร จากทุกใบมีก้านอยู่กลาง ลักษณะเรียวและแข็งจะมียอดอ่อนแตกออกมาทุก 30-40 เซนติเมตร เรียกว่า ยอดจาก เมื่อยอดจากแทงยอดขึ้นเต็มที่จะมีความสูงประมาณ 3-4 เมตร ยอดจากจะบานออกเริ่มจากปลายลงมาหาโคน เมื่อใบบานทุกใบตลอดทางแล้วก็จะกลายเป็นใบแก่เปลี่ยนสีจากเขียวเป็นเขียวแก่ ยอดใหม่จะแทงยอดต่อกันตามลำต้นดังกล่าวและเป็นอยู่เช่นนี้เรื่อยไป ยอดจากถึงขั้นใช้งานได้ดีก็ต่อเมื่อยอดออกดอก เรียกว่า นกจาก มีลักษณะเหมือนช่อของชมพูหรือมะม่วงช่อหนึ่งๆ จะมีหลายก้านช่อ ที่ปลายของแต่ละก้านช่อจะมีดอก ซึ่งจะกลายเป็นผลซึ่ง เรียกว่า ลูกจาก ก้านช่อดังกล่าวเรียกว่า งวงจาก ซึ่งจะมีลูกจากติดอยู่หนาแน่นที่ส่วนปลายของงวงเรียกว่า โหม่งจาก นับจำนวน ไม่ต่ำกว่า 60 ผล เรียกว่า ลาย (ทะลาย) กอหนึ่งๆ อาจออกทะลายพร้อมกันถึง หรือ 3 ทะลายก็มีต้นจากจะออกลูกเมื่ออายุประมาณ 4-5 ปี และสามารถปาดงวง หรือเรียกว่า ปาดตาล เพื่อนำน้ำหวานมาทำเป็นน้ำตาลจากซึ่งให้ผลผลิตได้ดีเมื่ออายุประมาณ 6-7 ปี

สิทธิโชค จันทร์ย่อง (2552, น. 45) กล่าวถึงลักษณะของจากไว้ดังนี้

จากมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Nypa fruticans* Wurmb อยู่ในวงศ์ Palm เป็นไม้จำพวกปาล์ม มีขนาดเล็ก ลำต้นเป็นเหง้าอยู่ใต้ดิน มีรากอวบ อ้วน อัดแน่นบริเวณกอ เหง้ามีลักษณะคล้ายฟองน้ำ มักจะจมอยู่ในโคลนและอยู่ใต้น้ำขณะน้ำท่วม

ใบ เป็นแบบขนนก ยาว 4-9 เมตร ลักษณะแข็ง ตั้งตรงขึ้น ใบย่อยรูปใบหอกยาว 0.9-1.3 เมตร เรียงตัว 2 แถว คล้ายใบมะพร้าว มีกาบใหญ่เป็นกอ ผิวใบด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านท้องใบสีเขียวเหลือง ฐานใบอ้วนซ้อนทับกัน

ดอก ออกที่ง่ามใบ บริเวณใกล้ยอดปลายยอด ดอกเป็นดอกแยกเพศแต่อยู่ต้นเดียวกัน ดอกเพศเมียเป็นช่อกระจุกแน่น ล้อมรอบด้วยดอกเพศผู้เป็นช่อเชิงลดขนาดสั้น ซึ่งดอกเพศผู้นี้จะเรียงอยู่บนช่อดอกแบบหางกระรอก ก้านดอกสีน้ำตาล ดอกสีเหลืองเข้ม

ผล ออกเป็นช่อ แต่ละช่อมีผลจำนวนมาก ช่อผลห้อยลง ผลอัดกันแน่นเป็นอ่อนสีเขียวและสีดำเมื่อแก่ ผลแห้งติดอยู่บนต้นก่อนที่จะร่วงหล่น เปลือกของผลเป็นเส้นใยอัดแน่น เมล็ดรูปไข่ สีขาว แข็ง ยาว 3-5 เซนติเมตร รับประทานได้ ผลแก่ราวๆ เดือนตุลาคม-ธันวาคม นิเวศวิทยา ขึ้นได้บริเวณป่าชายเลนตอนในสุด หรือพื้นที่ที่เป็นน้ำกร่อย

จากข้อมูลดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ต้นจากเป็นพืชชนิดหนึ่งในป่าชายเลนเป็นพืชที่มีดอกเพศผู้และเพศเมียในดอกเดียวกัน การแพร่พันธุ์ด้วยผล จะเจริญเติบโตเป็นเดี่ยวๆ หรือเป็นกลุ่มๆ จนเป็นป่าจาก รวมกลุ่มกับพืชป่าชายเลนชนิดอื่นๆ ได้และเจริญเติบโตได้ดีบริเวณชายฝั่งที่มีน้ำกร่อยที่เป็นโคลตม ปากแม่น้ำ ปากอ่าวหรือพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเลในเขตร้อนทั่วไป

2.2 ประโยชน์ของต้นจาก

ประโยชน์ของต้นจากมีดังนี้, (กฤษฎา สุทธิสุนัน, 2554, น. 56)

1. ยอดจาก (ใบที่ยังอ่อน)
 - 1.1 ใช้ฆวนนุหรี โดยใช้ยอดจากอายุประมาณ 2 เดือน
 - 1.2 ใช้ห่อขนมต้ม ซึ่งทำจากข้าวเหนียว น้ำกะทิและน้ำตาล
 - 1.3 ใช้ทำภาชนะตักน้ำ โดยนำใบอ่อนมาสานเป็นภาชนะ เรียกว่า หมากจาก
2. ก้านใบอ่อน
 - 2.1 ใช้ทำเชือกสำหรับนำมาเย็บดับจากมุงหลังคา เรียกว่า ดอกบิด
 - 2.2 ใช้สานรองกันหม้อข้าวหรือหม้อแกง เรียกว่า ก้นหม้อ หรือ เสวียนหม้อ
3. ใบแก่และก้านแก่ (ทางจาก)
 - 3.1 ทำไม้ก้านจากดับ โดยนำมาเหลาเป็นไม้ขนาดยาวประมาณ 1-1.20 เมตร ใช้เมื่อเย็บจากดับมุงหลังคา
 - 3.2 ทำหมวกกันแดด กันฝน รูปทรงคล้ายหมวกของเวียดนาม เรียกว่า เปี้ยว
 - 3.3 ทำจากดับ มุงหลังคา โดยใช้ใบจากแก่
4. ช่อดอกและผลอ่อน
 - 4.1 ช่อดอกอ่อนๆ นิยมมาทำเป็นอาหาร โดยเฉพาะนำมาต้มจิ้มน้ำพริก
 - 4.2 ผลอ่อน นิยมนำมาทำผักดอง ผักแกง (ผลอ่อนช่วง 4 เดือน) และขนมหวาน (ผลอ่อนช่วง 5-8 เดือน)
5. น้ำหวานจากก้านและทะเลายหรือช่อดอก
 - 5.1 ทำน้ำหวานจากก้านทะเลายหรือช่อดอก มาเคี้ยวเป็นน้ำตาลเหลวๆ เรียกว่า น้ำผึ้งใส-หรือเคี้ยวจนแห้ง แล้ว โขม (การต้มน้ำตาลคล้ายการต้ไ้ด้วยเครื่องตี) ทำเป็นน้ำตาลปี๊ป (น้ำตาลจาก) หรือน้ำตาลโขม
 - 5.2 ทำน้ำส้มสายชู โดยนำน้ำหวานสดไม่ใส่เปลือกเคี้ยว มาหมักไว้ในไห ประมาณ 10 วัน ก็เกิดกรดน้ำส้มเพื่อใช้บริโภค เรียก น้ำส้มจาก

5.3 ทำสุราขาว ชาวบ้านจะนำน้ำหวานจาก ที่ทำเป็น ไหน้ำผึ้งใสหรือน้ำผึ้งโสม แล้ว ไปหมักเครื่องเทศ สมุนไพรและเคี่ยมแล้วกลั่นเป็นสุราพื้นบ้าน นิยมทำไว้ดื่มเวลางานเทศกาลต่างๆ

นพรัตน์ บำรุงรักษ์ (2544, น. 27) ได้กล่าวถึงการใช้อยุธภัณฑ์ของต้นจากของชุมชนตำบลบางขนานมาก พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือการใช้อยุธภัณฑ์จากส่วนใบและการใช้อยุธภัณฑ์จากช่อดอกและทะลาย

ประการแรก การใช้อยุธภัณฑ์จากส่วนใบมีดังนี้

1. การนำใบแก่มาเป็นหลังคาและฝาผนัง
2. การนำใบอ่อนหรือยอดอ่อนมาทำใบจามวนบุหรี
3. การนำใบอ่อนมาทำภาชนะใช้สอยในครัวเรือน เช่น กระจับปี่น้ำหรือหมากจากและตะกร้าใส่ของ

4. การใช้ก้านใบหรือทางจากตากแห้งเป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตน้ำตาลจาก

ประการที่สอง การใช้อยุธภัณฑ์จากส่วนช่อดอก และทะลายมีดังนี้

1. การนำเนื้อในผลจากมารับประทาน
2. การนำช่อดอกอ่อนๆและทะลายอ่อนมาประกอบอาหาร
3. การนำน้ำหวานจากก้านช่อดอก หรือก้านทะลายมาทำน้ำตาล น้ำส้มสายชู น้ำตาลใส และการทำแอลกอฮอล์

4. การนำผลจากแห้งมาใช้เป็นเชื้อเพลิง

ซึ่งการใช้อยุธภัณฑ์แต่ละรูปแบบนั้น ที่สามารถทำเป็นอาชีพได้ ได้แก่ การทำน้ำตาลจาก การทำใบจามวนบุหรี การเย็บจากมุงหลังคา ส่วนวิธีการใช้อยุธภัณฑ์อื่นๆ นั้นเป็นการใช้อยุธภัณฑ์เพื่อการใช้สอยในครัวเรือน

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ต้นจากสามารถนำมาใช้อยุธภัณฑ์ได้อย่างมากมาย เช่น การใช้อยุธภัณฑ์ในด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาหาร ด้านการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ สามารถใช้เป็นยารักษาโรคได้ใช้เป็นเชื้อเพลิงได้ เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นตอนต้น

3.1 ความหมายของวัยรุ่นตอนต้น

คำว่าวัยรุ่นมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Adolescence มาจากรากศัพท์ ภาษาลาติน ว่า Adolescere หมายถึง เจริญสู่วุฒิภาวะ (to growth into Maturity) (วิลเลียมส์ พงษ์โสภณ, 2555, น. 137)

เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ (2550, น. 181) ให้ความหมายของคำว่าวัยรุ่นตอนต้นว่าเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกาย ทางสรีระวิทยา และปัญญา เป็นผลมาจากฮอร์โมนบางอย่างถูกสร้างขึ้นเป็นครั้งแรก

วัยแรกรุ่นหรือวัยรุ่นตอนต้น (10-13ปี) เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ โดยจะมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้ อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย (สุริยเดว ทรีปาตี, 2558)

3.2 การแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่น

การแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นนี้ ได้มีผู้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ต่างๆ กัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงอายุของวัยรุ่นไม่อาจกำหนดได้แน่นอน ว่าควรเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดลงเมื่อใด ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดไว้ดังนี้

สุริยเดว ทรีปาตี (2558) ได้แบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วง คือ วัยแรกรุ่น (10-13ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) ทั้งนี้เพื่อจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะที่เด่นเป็นพิเศษของวัยรุ่นแต่ละช่วง ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในด้านความรู้สึกนึกคิด และความสัมพันธ์กับบิดามารดา โดยแบ่งดังนี้

1. วัยแรกรุ่น (10-13ปี) เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบของร่างกาย โดยวัยรุ่นจะมีความกังวลและติดข้องอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ ทำให้ อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย

2. วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) เป็นช่วงที่วัยรุ่นจะยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงในการเจริญวัยได้แล้ว เริ่มหันมาใส่ใจหาคู่มือการดูแลและค้นหาหาเอกลักษณ์ของตนเอง ต้องการพึ่งตนเอง

3. วัยรุ่นตอนปลาย (17-19 ปี) ช่วงชีวิตของการฝึกอาชีพ ตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับเอกลักษณ์ของตนเอง สภาพทาง ร่างกายเปลี่ยนแปลงเติบโตโดยสมบูรณ์เต็มที่ และบรรลุวุฒิภาวะในเชิงกฎหมาย

วิลเลียมส์ พงษ์โสภะ (2555, น. 137) กล่าวว่า ลักษณะโดยทั่วไปของช่วงวัยรุ่นแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น (early adolescence) อายุประมาณ 12-14 ปี ทั้งนี้เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายอยู่ในช่วงอายุ 13-17 ปี
2. วัยรุ่นตอนปลาย (late adolescence) จะอยู่ในอายุ 18 ปีหรือวัยที่มีความเจริญทางวุฒิภาวะ

เพ็ญพิไล ฤทธาภรณ์ (2550, น. 181) แบ่งช่วงวัยวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 11-14 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกาย ทางสรีระวิทยา (Physiology) และทางปัญญา
2. วัยรุ่นตอนกลาง (middle ADOLESCENCE) อายุ 14-15 ปี เป็นระยะที่มีการปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงใหม่
3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุ 18-21 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนจากการเป็นเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่

จากการศึกษาสรุปได้ว่า วัยรุ่นตอนต้นหมายถึง วัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม จากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ เตรียมที่จะเป็นบุคคลที่สามารถรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองได้ การแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นไว้ต่างๆ กัน แต่สรุปได้ว่า สามารถแบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นได้เป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงอายุวัยรุ่นเป็นดังนี้ คือ วัยรุ่นตอนต้น อายุอยู่ระหว่าง 10-13 ปี

4. เอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

4.1 ความหมายของนันทนาการ

คำว่า นันทนาการ เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ จากคำเดิมว่า สันทนาการ ซึ่งพระยาอนุমানราชชน บัญญัติ มาจากคำว่า Recreation ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 (มานิตย์ มานิตย์เจริญ, 2538, อ้างถึงใน สุวิมล ตั้งสัจพจน์, 2553, น. 45) ซึ่งมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Recreation ที่มาจากภาษาละตินว่า RECREATO หมายถึง ทำให้สดชื่น เอ็ดกรินตัน (Edgrinton et al, 1980 อ้างถึงใน สุวิมล ตั้งสัจพจน์, 2553, น. 45-46) นอกจากนี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับนันทนาการ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคตินันทนาการ ไว้หลากหลาย สรุปได้ดังนี้

สุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2553, น. 51) ได้สรุปคำจำกัดความคำว่า นันทนาการว่า เป็นรูปแบบของกิจกรรมที่กระทำอย่างอิสระในเวลาว่าง เป็นกิจกรรมที่เลือกด้วยความสมัครใจ และ

ตั้งใจที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมฟื้นฟูจากความเครียดในการทำงาน ฟื้นฟูซ่อมแซมตัวเองในการเริ่มทำงานใหม่

สเตอลิงและ ไวนันส์, (Sterling S. Winans, อ้างถึงใน เชิดชัย โชครัตนชัย, 2540, น. 4) ได้สรุปความหมายของ นันทนาการ หมายถึง การแสดงออกตามธรรมชาติของมนุษย์ในด้านความต้องการและความสนใจเพื่อแสวงหาความพึงพอใจในยามว่างและเป็นการแสดงออกที่พึงประสงค์ของสังคมเพื่อแสวงหาความพึงพอใจในยามว่าง และเป็นการแสดงออกที่พึงประสงค์ของสังคมทำให้มีความสุข

ซูชีพ เยาวพัฒน์ (2543, น. 20-21) ให้ความหมาย กิจกรรมที่มนุษย์ใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำโดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและกิจกรรมที่ปฏิบัติต้องไม่ขัดต่อประเพณีวัฒนธรรมและกฎหมายบ้านเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาจนรู้สึกมีความสุขขึ้นกลับคืนมาสู่สภาวะปกติ

สมบัติ กาญจนกิจ (2544, น. 17-18) ก็ได้ให้ความหมาย นันทนาการไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่น หรือสร้างพลังขึ้นมาใหม่
2. นันทนาการ หมายถึง กิจกรรม (Activities) ซึ่ง มีรูปแบบที่หลากหลาย
3. นันทนาการ หมายถึง กระบวนการ (Process) ในการพัฒนาประสบการณ์ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม

นันทนาการ หมายถึง สถาบันทางสังคม ซึ่งรัฐบาลและฝ่ายบริหารท้องถิ่นจะต้องมีหน้าที่จัดการให้บริการแก่ชุมชนเพื่อสร้างบรรยากาศของเมืองและของประเทศให้น่าอยู่

4.2 ลักษณะสำคัญของนันทนาการ

คารณีย์ ศรีสวัสดิ์กุล (2546, น. 11-12) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของนันทนาการไว้ดังนี้

1. นันทนาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ไม่ว่า กิจกรรมนั้นจะเป็นผู้ถูกกระทำ หรือหรือกระทำ รูปแบบกิจกรรมมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่เกม กีฬา ดนตรี ละคร งานอดิเรก การท่องเที่ยว สมาธิ โยคะ เป็นต้น
2. การเข้าร่วมกิจกรรมนั้นต้องกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม
3. นันทนาการมีหลายรูปแบบ มีขอบเขตไม่จำกัด
4. นันทนาการเกิดขึ้นได้ในเวลาที่ไม่จำกัด บุคคล ชุมชนมีอิสระที่เข้าร่วม
5. นันทนาการจะต้องมีจุดมุ่งหมาย มีคุณค่า มีสาระและมีจุดหมายเสมอ

6. นันทนาการเป็นการบำบัดรักษา กิจกรรมนันทนาการสามารถพัฒนาสุขภาพกายและจิตใจของผู้คนที่มีปัญหาโรคภัยไข้เจ็บได้

7. นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อม ตามความต้องการและความสนใจของชุมชน

8. กิจกรรมนันทนาการจะต้องเป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม กิจกรรมของแต่ละสังคมอาจไม่เหมือนกันก็ได้ ทั้งนี้อยู่ที่ ความสนใจ ความต้องการ ค่านิยม วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี สภาพแวดล้อม ความเชื่อ และขอบข่ายวิถีชุมชน

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับนันทนาการได้ให้ความหมาย และลักษณะสำคัญของนันทนาการไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า นันทนาการหมายถึง กิจกรรมที่ทำในยามว่างจากภารกิจประจำวัน ด้วยความสมัครใจของผู้เข้าร่วม โดยกิจกรรมนั้นต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้นๆ ไม่เป็นอบายมุข บุคคลกระทำกิจกรรมนั้นแล้วแล้วก่อให้เกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4.3 ความมุ่งหมายของนันทนาการ

ซูชีพ เยาวพัฒน์ (2543, น. 21-23) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของนันทนาการ สรุปไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการการสำเร็จ ต้องการความมั่นคงในฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องการความรัก ต้องการการยอมรับและนับถือ ต้องการความปลอดภัย

2. เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

3. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน

4. ส่งเสริมให้ชีวิตภายในครอบครัวมีความสุขยิ่งขึ้น

5. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย

นอกจากนี้

สมบัติ กาญจนกิจ (2544, น. 41-43) และคารณีย์ ศรีสวัสดิ์กุล (2546, น. 13-15) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย และเป้าประสงค์ของนันทนาการไปในทิศทางเดียวกันดังนี้คือ

1. พัฒนาอารมณ์ สุข ซึ่งนันทนาการเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างและพัฒนาอารมณ์สุขของบุคคล และชุมชน โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เป็นสื่อกลางในช่วงเวลาว่างหรือเวลาอิสระ การเข้าร่วมกิจกรรมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ สามารถก่อสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน และหรือความสุขสงบ

2. เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ คือกิจกรรมนันทนาการหลายอย่างช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้เข้าร่วม ทั้งนี้เพราะความหลากหลายของกิจกรรม เช่น กิจกรรมท่องเที่ยว ทักษะศึกษา เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านโบราณวัตถุ ทัศนียภาพ โบราณสถาน ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม หรือสิ่งของหายากก็ตาม การเล่นเกมหรือกีฬาพื้นเมือง กีฬาสากล ศิลปะทัศนกรรม ดนตรี หรือวรรณกรรม การอ่าน พุด อ่าน เขียน ตลอดจนนันทนาการนอกเมือง กลางแจ้ง นันทนาการทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างของกิจกรรมมากมาย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และพื้นฐานเดิมของบุคคล หรือชุมชน

3. เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นกระบวนการทางนันทนาการ ก่อให้เกิดพัฒนาทางอารมณ์สุข ดังนั้น ทัศนียภาพ ความซาบซึ้ง ความประทับใจ ความสะอาด ความภาคภูมิใจ มุมหนึ่งหรือเดี่ยวหนึ่งแห่งความประทับใจ มุมสงบ สุขใจ อารมณ์สุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน จึงเป็นประสบการณ์หรือคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือชุมชนที่พึงหาได้ กิจกรรมหลายอย่างต้องมีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่เสี่ยง และท้าทายความสามารถ ผู้เข้าร่วมจะต้องมีการฝึกซ้อม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ทักษะที่สร้างเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมบางอย่างที่เคยเข้าร่วมมาแล้วสร้างความประทับใจและเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม กล่าวคือนันทนาการให้คุณค่าและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลและชุมชน ฝึกให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้วยความสนใจและสมัครใจกิจกรรมอาสาสมัคร ให้คุณค่าการมีส่วนร่วมอาสาพัฒนา เกี่ยวข้องกับชุมชนอื่น

5. ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน ซึ่งกิจกรรมนันทนาการหลายประเภท เป็นการส่งเสริมให้บุคคลได้แสดงออกในด้านความนึกคิด สร้างสรรค์ การระบายอารมณ์ การเลียนแบบ สถานการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ ทำให้สามารถเรียนรู้และรู้จักตนเองมากขึ้น สร้างความมั่นใจ ความเข้าใจและการควบคุมตนเอง การรู้จักเลือกกิจกรรม หรือพฤติกรรมในการแสดงออก เป็นการส่งเสริมสุขภาพและบุคลิกภาพให้แก่ตนเอง

6. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยกระบวนการของนันทนาการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม กิจกรรมนันทนาการช่วยพัฒนาอารมณ์ ความสุข ความสามารถของบุคคล และสังคม สุขภาพและสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพจิต ความสมดุลของกายและจิต และความสมดุลในการแบ่งเวลาทำงาน นันทนาการเป็นการลดความเครียด ความวิตกกังวล ส่งเสริมการแสดงออก เพิ่มพูนประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคม ทุกระดับวัยทุกเพศ นอกจากนี้ นันทนาการยังพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นชุมชนยากจน ชุมชนมั่งมี ประชากรพิเศษ คนพิการ หรือกลุ่มด้อยโอกาส

7. ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ คือการส่งเสริมพฤติกรรมและพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ตามความสนใจและความต้องการของบุคคล กิจกรรมนันทนาการช่วยสร้างความเข้าใจชีวิตอันดีในหมู่เพื่อนมนุษย์ เข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อม เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชนชาติต่อไป ให้คุณค่าทางสังคม การอยู่ร่วมกัน การร่วมมือกันอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นันทนาการนานาชาติ

8. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ซึ่งกิจกรรมนันทนาการ เป็นการให้การศึกษาแก่เยาวชนในด้าน การช่วยเหลือตนเอง สิทธิ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัยและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือ สังคมที่ดี เป็นการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี การละเล่นต่างๆ ช่วยส่งเสริมคุณค่า ลักษณะนิสัย ความเป็นพลเมืองดี ความไม่เห็นแก่ตัว และรู้จักช่วยเหลือส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงช่วยให้สังคมอบอุ่น และเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต ความสุข ความรัก การยอม

สรุปได้ว่า นันทนาการมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความต้องการความสำเร็จ การยอมรับและนับถือ ส่งเสริมพฤติกรรมและพัฒนาการเจริญงอกงามของมนุษยชาติ ทุกเพศ ทุกวัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีจุดมุ่งหมายในการอยู่ร่วมกันของสังคม ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย

4.3 คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ

จอร์จ ดี บัทเลอร์ (George D. Butler, อ้างถึงใน สำนักส่งเสริมและพัฒนา นันทนาการ, 2550, น. 10-12) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ว่า

1. นันทนาการเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์
2. นันทนาการ คือ การแสดงออกของมนุษย์ที่ถือว่า เป็นทางออกของการแสดงพฤติกรรมทางพัฒนาการ
3. นันทนาการและการเล่นทำให้เด็กเกิดการเจริญเติบโต เกิดประสบการณ์ สามารถนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในชีวิตรอนาคตได้ของเขาได้
4. นันทนาการ ช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้น ช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะภายหลังจากการได้เข้าร่วมกิจกรรม
5. นันทนาการช่วยส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ
6. นันทนาการ คือ สิ่งช่วยเสริมสร้างความสุข ทำให้เกิดความพอใจ ความรักยอมรับนับถือกัน

สุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2553, น. 19-24) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของ
นันทนาการสรุปได้ว่า มี 4 ด้านคือ ด้านเอกัตบุคคล ด้านสังคมและชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ประโยชน์และคุณค่าด้านเอกัตบุคคล คือ ทำให้ชีวิตมีความหมาย เกิดความ
สมดุลระหว่างงานกับการเล่น เกิดความพึงพอใจในชีวิต และมีคุณภาพชีวิต
2. ประโยชน์และคุณค่าด้านสังคมและชุมชน คือ มีการครอบคลุมทางสังคม และ
การรับรู้ความเป็นเจ้าของ เห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกลุ่มและเข้าร่วมชุมชน และเข้าใจ
วัฒนธรรมและชนชาติกลุ่มน้อย
3. ประโยชน์และคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม คือ ทำให้น้ำสะอาดและอากาศปลอด
โปร่งป้องกันสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติและบริเวณเชิงประวัติศาสตร์ และประโยชน์และคุณค่า
ทางเศรษฐกิจ
4. ประโยชน์และคุณค่าด้านเศรษฐกิจ ลดค่าใช้จ่ายและ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา
เชิดชัย โชครัตนชัย (2540, น. 15-26) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ ของ
นันทนาการสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อสุขภาพ
2. ประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ
3. ประโยชน์กับการป้องกันอาชญากรรม
4. ประโยชน์กับการสร้างความสามัคคี
5. ประโยชน์ในการสร้างขวัญและกำลังใจ
6. ประโยชน์กับการพัฒนาประชาธิปไตย
7. ประโยชน์กับการจัดการศึกษา
8. ประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ
9. ประโยชน์กับการสงวนทรัพยากร
10. ประโยชน์กับการรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

สมบัติ กาญจนกิจ (2542, น. 43-44) กล่าวถึงคุณค่าของนันทนาการต่อมนุษย์ดังนี้
กล่าวว่า เมื่อบุคคลและชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ก็จะก่อให้เกิดผลที่ได้รับในเรื่อง
คุณค่าและประโยชน์ต่างๆ ได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บุคคลและชุมชนได้รับความสุขสนุกสนาน มีความสุขในชีวิต และใช้
เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. ช่วยให้บุคคล และชุมชนพัฒนาสุขภาพจิต และสามารถภาพทางกายที่ดี เกิดสมดุลงของชีวิต
3. ช่วยป้องกัน ปัญหาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางไม่พึงประสงค์ ของเยาวชนและเด็กการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้าง ลักษณะที่พึงประสงค์
4. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี การที่ชุมชนได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์โดยเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ จะได้เรียนรู้ของหน้าที่ความรับผิดชอบ คุณค่า ทางสังคมเสรีประชาธิปไตย ลดความเห็นแก่ตัว สร้างคุณค่า จริยธรรม ความมีน้ำใจ การให้บริการ รู้จักอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการของความเป็นพลเมืองดีของ ประชาชาติ
5. ส่งเสริมการพัฒนาอารมณ์สุข กล่าวว่าการกิจกรรมนันทนาการช่วยพัฒนาสุข รวมทั้งความสุขสนุกสนาน และความสงบสุข ลดความเครียด ความวิตกกังวล ทำให้อารมณ์แจ่มใส และช่วยส่งเสริมให้รู้จักการพัฒนาการ ควบคุมอารมณ์ และบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย
6. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการ เช่น การเล่นพื้นเมือง วิถีชีวิต ประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนแหล่งนันทนาการประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ช่วยส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะ และ ความ ซาบซึ้ง อันก่อให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติต่อไป
7. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวได้ว่ากิจกรรมนันทนาการ กลางแจ้งและนอกเมือง ได้แก่ กิจกรรมการอยู่ค่าย พักแรม เดินป่า กีฬาธรรมชาติ ไต่เขา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้รู้จักคุณค่าของธรรมชาติ ซาบซึ้ง และสามารถดูแลอนุรักษ์ ธรรมชาติ อันจักเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และประชาชาติของโลก
8. ส่งเสริมในการบำบัดรักษา โดยที่กิจกรรมนันทนาการเพื่อการบำบัด เป็น กรรมวิธีและกิจกรรมที่จะช่วยรักษาคนป่วย ทั้งทางด้านร่างกาย และสุขภาพจิต เช่น งานอดิเรก ประเภท ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และช่วยส่งเสริมความหวัง ความคิด และการใช้เวลาว่างแก่คนป่วย ซึ่งกำลังต่อสู้กับความทุกข์ทางกายหรือจิต กิจกรรมนันทนาการประเภทกีฬานันทนาการ ช่วย ส่งเสริมการพัฒนาร่างกาย กิจกรรมนันทนาการทางสังคมช่วยให้สร้างขวัญกำลังใจของคนป่วย
9. ช่วยส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ และการทำงานเป็นทีม ซึ่งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ช่วยให้ผู้บุคคลได้แสดงออก และละลายพฤติกรรมของคนในกลุ่ม สร้างเสริมคุณค่าทางสังคมฝึกการ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมเกมกีฬา และกีฬาเพื่อการแข่งขัน และการอยู่ค่ายพักแรมช่วยฝึก การทำงานเป็นหมู่คณะ ลดความเห็นแก่ตัว เสริมสร้างความสามัคคีและความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ

10. ส่งเสริม และบำรุงขวัญทหาร และตำรวจปฏิบัติหน้าที่ตามชายแดน โดยกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมขวัญใจของทหาร ตำรวจชายแดน เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งในการตอบแทน ให้กำลังใจในกิจกรรมเวลาว่างแก่ทหาร และตำรวจชายแดน

สรุปได้ว่า นันทนาการให้คุณค่าและประโยชน์แก่สุขภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ การป้องกันอาชญากรรม การสร้างความสามัคคี การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาประชาธิปไตย การจัดการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจ การสงวนทรัพยากร และการรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

4.4 ความสำคัญของนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542, น. 52-54) ได้สรุปความสำคัญของนันทนาการ ได้ว่า นันทนาการมีความสำคัญต่อ ประชากรและสังคม ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ดังนี้ต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อประชากรและสังคม นันทนาการเป็นสื่อในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

2. ความสำคัญต่อ ครอบครัว สภาพสังคมปัจจุบันทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยได้มีโอกาสอยู่ด้วยกันพร้อมหน้าพร้อมตา เหมือนสมัยก่อน กิจกรรมนันทนาการสามารถเป็นสื่อในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ บรรยากาศให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัวได้ ช่วยลดช่องว่างทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง

3 ความสำคัญต่อชุมชนช่วยสร้างคนให้เป็นผู้มีเหตุผล การที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เช่น อาสาสมัคร การบำเพ็ญประโยชน์ ทำให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักเสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่นออกทั้ง ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน ช่วยลดข้อขัดแย้ง แก้ไขพฤติกรรมที่หมกมุ่นกับสิ่งที่สังคมไม่พึงปรารถนา ทั้งนี้จะต้องอาศัยการควบคุมดูแลและช่วยเหลือเอาใจใส่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน รวมถึงช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี กิจกรรมนันทนาการครอบคลุมไปถึงการจัด สภาพแวดล้อมให้เกิดความสวยงาม การส่งเสริมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการป้องกันและแก้ไขมลพิษและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ส่งเสริมสมดุลแห่งธรรมชาติ

4 สำคัญต่อประเทศชาติ กิจกรรมนันทนาการช่วยส่งเสริมความรัก ความสามัคคี สร้างความสงบสุขในชาติ เมื่อประชากรได้มีโอกาสเล่นหรือออกกำลังกาย มีจิตใจแจ่มใส มีสังคมดี ปราศจากภาวะความเครียด ปัญหาต่างๆ ก็น้อยลง ประเทศชาติก็มีความสงบสุข

4.5 ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

การแบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการนั้นมีความหลากหลาย ตามลักษณะและจุดประสงค์ที่นำไปใช้ มีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการทางนันทนาการหลายท่านได้จำแนกประเภทของกิจกรรมไว้ดังนี้

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ (2550, น. 14-63) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการเป็น 11กิจกรรม สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการประเภท ศิลปหัตถกรรม (Art and Craft)
2. กิจกรรมนันทนาการเกมและกีฬา (Games and Sport)
3. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก (Hobby)
4. กิจกรรมนันทนาการดนตรีและการร้องเพลง (Music and Singing)
5. กิจกรรมนันทนาการ การเต้นรำ การฟ้อนรำ และกิจกรรมเข้าจังหวะ (Dance and Rhythmic Activities)

6. กิจกรรมนันทนาการการแสดงละครและภาพยนตร์ (Drama)
7. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor Activities)
8. กิจกรรมนันทนาการประเภทวรรณกรรม (Reading, Writing and Speaking)
9. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม (Social Activities)
10. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ (Special Activities)
11. กิจกรรมนันทนาการอาสาสมัคร (Volunteer)

เชิดชัย โขครัตนชัย (2543, น. 87-109) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการลักษณะของกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรม ประเภท เกมส์ กีฬา (Games and Sport)
2. กิจกรรม ประเภท ศิลปหัตถกรรม (Arts and Crafts)
3. กิจกรรมการเต้นรำและกิจกรรมเข้าจังหวะ (Dance and Rhythmic Activities)
4. กิจกรรมการละคร (Drama Recreation)
5. กิจกรรม งานอดิเรก (Hobbies Recreation)
6. กิจกรรม ประเภท ดนตรีและการร้องเพลง (Music and Singing)
7. กิจกรรมนอกสถานที่ (Outdoor Recreation)
8. กิจกรรม นันทนาการทางสังคม (Social Recreation)
9. กิจกรรม ประเภทประเภท วรรณกรรม การอ่าน เขียน พุค (Reading writing And Literature)

10. กิจกรรม ประเภท อาสาสมัคร (voluntary Recreation)

11. กิจกรรมพิเศษ (Special Events)

12. กิจกรรมท่องเที่ยวและทัศนศึกษา (Tourism and Field Trips)

คารณีย์ ศรีสวัสดิ์กุล (2546, น. 40-44) ได้จัดแบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการเยาวชนมี ลักษณะกิจกรรมที่แสดงออกเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ความสามารถในการแสดงออกของเยาวชน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่า ในด้านพัฒนาคุณธรรมประจำตัว สร้างเสริมบุคลิกภาพ และแสดงความเชื่อมั่นในตัวเอง ปลุกฝังทัศนคติที่ดีให้กับเยาวชน รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแก่เยาวชน มี 6 ประเภทคือ

1. กิจกรรมบันเทิง ได้แก่ ละคร ฟ้อนรำ ร้องเพลง ร้องเพลงดนตรี

2. กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมกีฬาทั้งประเภทกีฬาชุด และกีฬานุเคราะห์ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ความนิยม เหมาะกับวัฒนธรรมประเพณี รวมถึงการเล่นและกีฬา

3. กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้และทักษะสังคม เช่น การท่องเที่ยวชมโบราณวัตถุ การท่องเที่ยว การตั้งค่ายพักแรมตามป่าเขา อุทยานต่างๆ เป็นต้น

4. กิจกรรมศิลปหัตถกรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะเฉพาะ เช่น ศิลปะการวาดภาพ งานฝีมือ งานปั้น งานประดิษฐ์ เป็นต้น

5. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่เพิ่มทักษะความรู้ ได้แก่ กิจกรรมด้านการพูด อ่านเขียน ใ้วาที งานชุมนุม หรืองานอดิเรกต่างๆ

6. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมเพื่อบริการสาธารณะ บริการชุมชน และกิจกรรมอาสาสมัคร เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

จากศึกษาประเภทของกิจกรรมนันทนาการจะเห็นได้ว่าการแบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการไว้หลายรูปแบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวัยรุ่นตอนต้น คือ กิจกรรมท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา กิจกรรมวรรณกรรม กิจกรรมศิลปหัตถกรรม และกิจกรรมอาสาสมัคร ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เหมาะสมกับพัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น

5. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529, น. 29, อ้างถึงใน จันทร์จิรา รัตนไพบูลย์, 2549, น. 53) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า คือ คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอนหรือ คือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอนให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆของสมรรถภาพทางสมอง

ธวัชชัย สุกดิษฐ์ (2556, น. 7) ได้สรุปคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนการสอน ซึ่งวัดผลความสำเร็จ ระดับความรู้ ระดับความสามารถของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด

5.1 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ผู้สอนกำหนดไว้ บลูมและคณะ (Bloom และคณะ อ้างถึงใน พิเชิต ฤทธิจรูญ, 2545, น. 31-42) ได้จัดพฤติกรรมเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 3 ด้านคือ พฤติกรรมด้านพุทธรพิสัย (cognitive domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธรพิสัย (cognitive domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถภาพทางด้านสมองหรือสติปัญญาของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ แบ่งเป็น 6 ระดับคือ

1.1 ความรู้-ความจำ (knowledge) หมายถึง ความสามารถทางสมองในการทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลได้รับรู้ไว้ในสมองได้ถูกต้องแม่นยำ

1.2 ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่อง สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเดิมออกมาเป็นภาษาของตนเองได้โดยที่ยังมีความหมายเหมือนเดิม

1.3 การนำไปใช้ (application) เป็นความสามารถในการนำหลักวิชาไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งอาจใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่เคยพบเห็นมาก่อน

1.4 การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ได้ว่า เรื่องราวหรือสิ่งนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นไปอย่างนั้นอาศัยหลักการอย่างไร

1.5 การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อเป็นสิ่งใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง มีคุณลักษณะ โครงการสร้างหรือหน้าที่ใหม่ที่แปลกแตกต่างไปจากของเดิม

1.6 การประเมินค่า (evaluation) เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินหรือลงสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของเนื้อหา และวิธีการต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์และมาตรฐานที่วางไว้

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ อารมณ์ และคุณธรรมของบุคคล มี 5 คือ

2.1 การรับรู้ (receiving or attention) เป็นขั้นที่บุคคลรู้สึกว่ามีสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม และเริ่มทำความรู้จักในสิ่งนั้น นั่นคือเริ่มสนใจและเต็มใจในสิ่งนั้น

2.2 การตอบสนอง (responsing) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งเร้าด้วยความเต็มใจ

2.3 การเกิดค่านิยม (valuing) เป็นขั้นที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของการตอบสนองสิ่งเร้าหรือประสบการณ์แล้วกลายมาเป็นสิ่งยึดถือของบุคคลในโอกาสต่อไป

2.4 การจัดระบบคุณค่า (commitment or conviction) เป็นขั้นที่บุคคลนำพฤติกรรมค่านิยมที่ตนเองสร้างไว้มาจัดระบบหรือหมวดหมู่โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเหล่านั้นและปรับสิ่งที่ขัดแย้งกัน เพื่อนำมาสร้างค่านิยมสำหรับยึดถือปฏิบัติต่อไป

2.5 การสร้างลักษณะนิสัย (characterization by a value complex) เป็นขั้นการนำค่านิยมที่จัดระบบคุณค่าที่มีในตัวเข้าเป็นระบบที่ถาวรและทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆก็จะแสดงพฤติกรรมตามค่านิยมที่ยึดถือตลอดไป สม่าเสมอจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละบุคคล

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถเชิงปฏิบัติการซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้งานของอวัยวะต่างๆ ที่ต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเนื่องกับการทำงานของระบบประสาทซึ่งเป็นหน่วยสั่งการ เช่น การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ การวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ครูได้กำหนดไว้ โดยครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ข้อ คือ คุณลักษณะ ทางด้านพุทธรพิสัย คุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย คุณลักษณะทางด้านทักษะพิสัย

5.2 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ผู้สอนกำหนดไว้ ตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านพุทธรพิสัย (cognitive domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (affective domain) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) ชวาล แพร์ตันกุล (2552, น. 74-75) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ข้อสอบ ข้อปัญหาและโจทย์ข้อคำถามต่างๆ ที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง เพื่อวัดความรู้เดิมนักเรียน หรือเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน หรือเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา หรือจากครูผู้สอนที่สอนวิชานั้น เพื่อประเมินค่าการเรียนการสอน และวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์วิชาต่างๆ ในเด็กแต่ละคนและในเรื่องใดๆ ก็ได้ โดยมีผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการทางสถิติ

จากการศึกษา สรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ซึ่งมีอยู่ 2 พวกคือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น และแบบทดสอบมาตรฐาน โดยจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวิจัยครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากเป็นการวัด ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วย ด้านความรู้-ความจำ ความเข้าใจและการนำไปใช้

6. เอกสารเกี่ยวกับชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

6.1 ประวัติความเป็นมา

หยงสตาร์ เป็นชุมชนเก่าแก่ เริ่มตั้งชุมชนเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด หยงสตาร์เป็นดินแดนชายฝั่งทะเลของเมืองปะเหลียน ซึ่งเป็นเมืองภายใต้การปกครองของเมืองพัทลุงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.1800 หยงสตาร์จึงกลายเป็นทางออกทางทะเลอันดามันทางเดียวของเมืองพัทลุง เมืองพัทลุงไม่สนใจบำรุงเมืองปะเหลียน แต่มุ่งส่งเสริมให้เกาะหยงสตาร์เป็นท่าเรือรับส่งสินค้ากับเกาะหมาก (เกาะปีนัง) และเมืองอื่นๆ ริมทะเลอันดามัน อีกทั้ง หยงสตาร์เป็นเมืองท่าที่สำคัญ นักเดินเรือรู้จักกันในนาม ท่าเรือ ดันหยงสตาร์ “Tanjong Star” มีเรือสำเภและเรือกลไฟต่างประเทศเข้า-ออกรับส่งสินค้า โดยบรรทุกสินค้าจำพวก ถั่วขาม เครื่องลายคราม สินค้าเกษตรจำพวกหมักดองมาขาย และรับซื้อสินค้าจำพวกพริกไทย เครื่องเทศ ไม้พิน ข้าวสาร ยางพารา ก้อน น้ำมันยางและของป่าอื่นๆกลับไป (กาจ หยงสตาร์, ม.ป.ป., 1-5)

ใน พ.ศ. 2433 รัชกาลที่ 5 เสด็จตรวจหัวเมืองมลายู ทรงแวะตรวจเมืองตรัง พระองค์ทรงทราบจากคำกราบบังคมทูลของผู้ครองเมืองตรัง “พระยาตรังภูกามาศ (เอี่ยม ณ นคร) ว่า เมืองปะเหลียนทรุดโทรมมาก มีโจรผู้ร้ายชุกชุม (แต่หยงสตาร์สุขสงบ) สมควรได้รับการปรับปรุง พ.ศ. 2434 รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ยุบเมืองปะเหลียนเป็นแขวงท่าพญาและให้ขึ้นตรงกับเมืองตรัง ท่าเรือหยงสตาร์ก็ยังคงรุ่งเรืองและมีความสำคัญในการค้าขายกับเกาะปีนัง สิงคโปร์และเป็นเมืองท่า ติดต่อค้าขายและทางคมนาคมกับเมืองต่างทางฝั่งทะเลอันดามัน แต่เมื่อได้มีการพัฒนาการ

คมนาคมทางบกขึ้น ทำเรือหงสตาร์ได้ลดความรุ่งเรืองและความสำคัญลง ปัจจุบันกรมศุลกากรได้ประกาศยุบทำเรือหงสตาร์ที่ใช้ติดต่อกับต่างประเทศเหลือเพียงเป็นทำเรือใช้งานสำหรับประมงชายฝั่งเท่านั้น (กาจ หงสตาร์,ม.ป.ป: 1-5)

6.2 ที่ตั้ง-อาณาเขตและภูมิประเทศ

ยีนหยัด ใจสมุทร (ม.ป.ป.: 7-8) กล่าวในหนังสือ 72 ปีโรงเรียนบ้านหงสตาร์ กล่าวถึงภูมิประเทศของบ้านหงสตาร์ว่า ภูมิประเทศของบ้านหงสตาร์มีส่วนสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนนิสัยใจคอ เพราะพื้นที่ของบ้านหงสตาร์ มีลักษณะเป็นแหลมยื่นลงสู่ทะเลอันดามัน โดยมีแหลมหงสตาร์อยู่ตรงปลายสุด ถ้ามองจากภาพถ่ายดาวเทียมจะเห็นชุมชนหงสตาร์คล้ายหัวเผือก คือคอดกึ่งด้านบนแล้วค่อยๆ ป่องออกตรงกลางพอไปด้านล่างจะค่อยๆ เรียวเล็กลงตรงจุดปลายแหลม อาณาเขตบ้านหงสตาร์เป็นดังนี้

ทิศเหนือ จดคลองท่าข้าม โดยมีคลองเล็กๆ เชื่อมต่อมาจากคลองสังหลังซึ่งอยู่ทางตะวันออก และมีคลองใหญ่ที่อยู่อีกฝั่งนี้อีกคลองหนึ่ง คือ คลองหลักขัน ด้านนี้มีสะพานท่าข้ามเป็นตัวเชื่อมสู่โลกภายนอก

ทิศตะวันออก จดคลองหลักขัน และปากคลองมีตะกอนและสันทราย ตั้งแต่ระดับน้ำขึ้นน้ำลงเกิดเป็นเกาะ คือ เกาะเหลาตรง และบริเวณนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วย กุ้ง หอย ปู ปลา

ทิศตะวันออก มีอ่าวลึกเข้าไปถึงอำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ทิศตะวันตก จดทะเลอันดามัน ซึ่งมีแนวชายฝั่งที่ยาวเป็นแหล่งที่ที่สัตว์น้ำหลายๆ ชนิดโดยเฉพาะหอยแครง ลอเาะ (สัตว์น้ำชนิดหนึ่งยาว 3-4 นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 2 นิ้ว ตัวนิ่มนิยมบริโภคโดยยำดิบๆ) ฝั่งนี้ในอดีตเคยมีกุ้งชุกชุม และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ หัวแหลมและหินหัวช้าง ห่างจากฝั่งออกไปไม่กี่กิโลมีเกาะค้ำคาว ซึ่งคงจะเป็นตะกอนดินและทรายที่พัดตามน้ำมาจากคลองสุโสะซึ่งเป็นคลองใหญ่คลองหนึ่ง

ทิศใต้ จดทะเลอันดามัน โดยมีหัวแหลมอยู่ปลายสุดของพื้นที่ทั้งหมดห่อหุ้มไปด้วยป่าชายเลน ปัจจุบันชมรมอนุรักษ์พิทักษ์สิ่งแวดล้อมหงสตาร์ ได้ขออนุญาตปลูกป่าชุมชนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พื้นที่รอบๆ ลึกเข้ามาจากชายฝั่งเป็นที่ราบลุ่มเหมาะในการทำนา

แต่ในปัจจุบันแปรสภาพเป็นพื้นที่เลี้ยงกุ้งกุลาดำไปบางส่วน โดยเฉพาะฝั่งตะวันตก ส่วนตรงกลางเป็นที่ราบสูง ดังนั้นบ้านหงสตาร์จึงไม่มีภัยธรรมชาติจากวาตภัยเพราะมีป่าชายเลนห่อหุ้ม และไม่มีอุทกภัย เพราะตั้งอยู่ท่าเลที่สูงจากระดับน้ำทะเล

6.3 สภาพทางประชากรศาสตร์ของชุมชนเกาะหงส์

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง (ม.ป.ป., น. 5-11) ได้รวบรวมสภาพของชุมชนเกาะหงส์ ดังนี้

6.3.1 การปกครอง

ปัจจุบัน บ้านหงส์ เกาะอยู่ในตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง มี 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 บ้านหงส์ หมู่ที่ 3 บ้านพิกุลทอง หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งรวงทอง หมู่ที่ 7 บ้านควน 5 ประชากรบ้านหงส์ มีประชากรทั้งสิ้น รวม 3116 คน แบ่งเป็นชาย 1489 คน หญิง 1489 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 847 ครัวเรือน

6.3.2 อาชีพ

ทำประมง ทำสวนยางพารา ค้าขาย ทำราชการ รับจ้าง

6.3.3 สถานศึกษาการศึกษาและองค์กรทางศาสนา

- 1) โรงเรียน ประถมศึกษา 2 โรงเรียน
- 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- 3) ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน มี 4 แห่ง บ้านหนังสืออัครริยะ 1 แห่ง
- 4) มัสยิด 2 แห่ง
- 5) โรงพระ 1 แห่ง

6.3.4 โบราณวัตถุ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยว

เนื่องจากหงส์มีสภาพเป็นเกาะที่มีป่าชายเลนล้อมรอบทั้งเกาะ จึงมีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่เกี่ยวกับชีวิตทางทะเลเช่น มีกระโجمไฟโบราณสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลสมัยรัชกาลที่ 5 แบบออกซิเจนหยดลงบนลูกแก้ว ปัจจุบันยังใช้งานได้อยู่ มีถ้ำย-ชามลายคราม โบราณมีอายุประมาณ ปี 2430 ซึ่งบ่งบอกว่าเกาะหงส์เคยมีเรือสำเภาจีนมาจอดค้าขาย โรงเก็บน้ำมัน มีแหล่งท่องเที่ยวหลายที่ เช่น เกาะเหลาตรง ควนปริง แหลมหงส์ หินหัวช้าง ถนนพังกา เกาะสระบัน ฯลฯ

จากการศึกษาบริบทชุมชนเกาะหงส์ สรุปได้ว่า เกาะ มีป่าชายเลนล้อมรอบ เคยเป็นเมืองท่าสำคัญทางฝั่งอันดามัน มีการค้าขายกับต่างประเทศ เช่น ปีนัง เป็นเมืองท่าที่อยู่ในพิภพที่เดินเรือโลก มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาแต่โบราณ มีโบราณสถานต่างๆ มีแหล่งท่องเที่ยว มีความอุดมสมบูรณ์ด้วย กุ้ง หอย ปู ปลา มีแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีรีสอร์ท มีโฮมสเตย์ ผู้วิจัยจึงเลือกจัดกิจกรรม ณ โฮมสเตย์ เกาะหงส์ เนื่องจาก ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และสัมผัสกับสภาพจริงของเนื้อหาการเรียนรู้

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

อกภัย เป็งนวล (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเปรียบเทียบคุณลักษณะด้าน ดี เก่ง และด้านมีความสุขของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการก่อนการทดลองและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนปางคึก สำนักงานเขตการศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับวัยรุ่นช่วงอายุ 12-17 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการทดลองใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำกว่าปกติ หลังการทดลองใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปกติ แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนความฉลาดในด้าน ดี เก่ง และมีความสุขเพิ่มขึ้นในระดับปกติ

ภูมินทร์ มีขันหมาก และคณะ (2553) ได้วิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการละเล่นของเด็กไทยที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังจากการที่ได้รับการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการละเล่นของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ได้มาจากจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมที่เน้นการละเล่นของเด็กไทยและแบบสอบถามระดับคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภายหลังจากใช้กิจกรรมนันทนาการที่เน้นการละเล่นของเด็กไทยส่งผลให้นักเรียนมีระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .

รติกร สุขเจริญ (2547) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ระบบนิเวศน์ชายหาดของนักเรียน โรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ระบบนิเวศน์ชายหาด ของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนการปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ ความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมค่าย

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่องระบบนิเวศน์ชายหาดของนักเรียน โรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก

พิทยา โพธิ์ทอง (2549) ได้ทำการศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจทางการเรียน เรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี จำนวน 40 คน สอนโดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน ใช้เวลาในการทดลอง 9 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เนื้อหาเรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ และดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนวิจัยแบบ one-group pretest-posttest design. มีเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติ t-test แบบ dependent ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการสอนโดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน เรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นักเรียนมีความพึงพอใจทางการเรียนต่อรูปแบบการสอนโดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอนอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมนันทนาการ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ผลดีทันทีและประโยชน์จากต้นจาก สามารถทำให้ผู้วิจัยแยกเนื้อหาการให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้
2. กิจกรรมนันทนาการ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างเครื่องมือและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เพื่อใช้ในงานวิจัยได้
3. การเรียนรู้ของวัยรุ่นตอนต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับวัยรุ่นตอนต้นได้
4. บริบทชุมชนเกาะหยงสตาร์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดสถานที่ ที่จัดกิจกรรมและกำหนดแหล่งเรียนรู้ต่างๆได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ใช้แผนการทดลองแบบ (One-group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหงษ์สตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นตอนต้นอายุระหว่าง 10-13 ปี ชุมชนเกาะหงษ์สตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง จำนวน 80 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นอายุ 10-13 ปี ชุมชนเกาะหงษ์สตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง จำนวน 40 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก จำนวน 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ 4 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา กิจกรรมวรรณกรรม กิจกรรมศิลปหัตถกรรม และกิจกรรมอาสาสมัคร

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3. วิธีสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพกิจกรรมนันทนาการ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษานันทนาการที่พัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน การเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ การเพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของบุคคล การแสดงออกแห่งตนของผู้เข้าร่วม

3.1.2 เลือกกิจกรรมนันทนาการประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการ 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทท่องเที่ยวและทัศนศึกษา ประเภทวรรณกรรม ประเภทศิลปหัตถกรรม ประเภทอาสาสมัคร

3.1.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการเรื่อง ผลลัพธ์ที่จากต้นจากโดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาข้อมูล เรื่องต้นจาก ของเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรังจากเอกสารและบุคคลในชุมชน แบ่งเนื้อหาได้เป็น 4 เรื่อง คือ

(1) สภาพพื้นที่ป่าจาก เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

(2) แหล่งผลิต ผลลัพธ์ที่จากต้นจากในชุมชน ได้แก่ การเย็บผ้าจาก การทำขนมจาก การลอกใบจาก การสานปลาตะเพียน

(3) การสืบสานการใช้ประโยชน์ จากต้นจาก

(4) การปลูกต้นจาก

2) ลงสำรวจพื้นที่จริง

3) นำข้อมูลที่ได้อาจจัดทำ แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลลัพธ์ที่จากต้นจาก ได้ 4 กิจกรรม คือ

(1) กิจกรรมผู้เล่า เรื่อง “ต้นจากหรือจะจาก” (กิจกรรมนันทนาการ ประเภทวรรณกรรมและท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา)

(2) กิจกรรมอัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตผลลัพธ์ที่จากต้นจากในชุมชน” (กิจกรรมประเภทท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา)

(3) กิจกรรมชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจาก” (กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม)

(4) กิจกรรมร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสา รักษาต้นจาก” (กิจกรรมนันทนาการ ประเภทอาสาสมัคร)

โดยในแต่ละกิจกรรมจะประกอบด้วย

- ก. ชื่อกิจกรรม
- ข. เวลา
- ค. สาระสำคัญ
- ง. เนื้อหาสาระ
- จ. สาระการเรียนรู้
- ฉ. สื่อการเรียนรู้
- ช. วิธีการดำเนินกิจกรรม
- ซ. การประเมินผล

3.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความตรง เชิงเนื้อหา การใช้ภาษา ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับกิจกรรม การเรียนรู้ ตลอดจนข้อบกพร่องต่างๆ โดยต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทั้งหมด รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิคือ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนะกุลเจริญ
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2) อาจารย์ ดร. วณัฐพงศ์ เบญจพงศ์
ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) อาจารย์คนภัทร ตามรสวรรณ
เจ้าหน้าที่อาวุโส (ฝ่ายฝึกอบรม) มูลนิธิรักษไทย สำนักงานกระบี่

โครงการชุมชนชายฝั่ง เข้มแข็งเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน 0

แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน -1

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแผนกิจกรรม โดยใช้ดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC) คำนวณตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\begin{aligned} \sum R &= \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ} \\ N &= \text{จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ} \end{aligned}$$

3.1.5 ดำเนินการแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (pilot study) กับวัยรุ่นตอนต้นที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยนำนักเรียนจากโรงเรียนเมธาวิทยา เทศบาลตำบลท่าข้าม อ.ปะเหลียน จังหวัดตรัง มาทำกิจกรรมในสถานที่จริง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไข

3.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่ได้แก้ไขปรับปรุงไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 34 คน สำหรับการวิจัยต่อไป

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษา เอกสารทฤษฎี เกี่ยวกับการวัดประเมินผล วิธีการสร้างแบบทดสอบ และการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 ศึกษาจุดประสงค์และเนื้อหา เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนได้ทั้ง 4 ด้าน

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากแบบปรนัยโดยมีตัวเลือกเพื่อวัดผล 3 ตัวเลือก เพื่อพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย คือ ด้านความรู้-ความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ และการวิเคราะห์ (Bloom และคณะ อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544, น. 31-36)

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรม โดยภาพรวม ต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.66-1.00 โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน 0

แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน -1

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแผนกิจกรรม โดยใช้ดัชนี
ความสอดคล้อง (IOC) คำนวณตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$\begin{aligned} \sum R &= \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ} \\ N &= \text{จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ} \end{aligned}$$

3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่ได้
แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลอง (Try out) กับวัยรุ่นตอนต้นที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 40 คน โดยนำนักเรียนจากโรงเรียนเมธาวิทยา เทศบาลตำบลท่าข้าม อ.ปะเหลียน จังหวัด
ตรัง มาทำกิจกรรมในสถานที่จริงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach เกณฑ์การหาความ
เชื่อมั่นกำหนดไว้ 0.80 ขึ้นไป ได้เท่ากับ 0.80-1.00

3.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้แก้ไข ปรับปรุงไปใช้กับ
กลุ่มตัวอย่าง 34 คน สำหรับการวิจัยต่อไป

3.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ กิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จาก
ต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้นเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัด
ตรัง ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อ กิจกรรมนันทนาการเรื่อง
ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือ
ทดสอบการวัดประเภทหนึ่งที่มีการให้คะแนนแบบประมาณค่าเป็นระดับคะแนน คัดแปลงจากแบบ
ประเมินความพึงพอใจของ สุขเมษย์ หนกหลัง (2552: 140-141) โดยมีการให้คะแนนตามระดับ
ความเห็นด้วย

ในการวัดมาตราประมาณค่าจำแนกคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยผลระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรม
นันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คะแนนเฉลี่ย 4.00 – 5.00 หมายถึง ระดับพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.00 – 3.99 หมายถึง ระดับพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.00 – 2.99 หมายถึง ระดับพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.99 หมายถึง ระดับพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.99 หมายถึง ระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน
ตรวจสอบโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด การ
ใช้ภาษา ต้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อสอบที่มีค่าไม่ถึง 0.5 ได้ค่า
IOC = 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน 0

แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ให้คะแนน -1

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแผนกิจกรรม โดยใช้ดัชนี
ความสอดคล้อง (IOC) คำนวณตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจจาก ที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลอง (Try
out) กับวัยรุ่นตอนต้น ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยนำนักเรียนจาก โรงเรียน
เมธาวิทยา เทศบาลตำบลท่าข้าม อ.ปะเหลียน จังหวัดตรังมาทำกิจกรรมในสถานที่จริงโดยหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach เกณฑ์การหาความเชื่อมั่นกำหนดไว้ 0.80 ขึ้นไป ได้เท่ากับ 1.00

3.3.4 นำแบบสอบถามไปแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหงษ์สตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ได้ดำเนินการทดลอง โดยการจัดให้เด็กวัยรุ่นตอนต้น เข้าค่ายพักแรม ณ โฮมสเตย์เกาะหงษ์สตาร์ เกาะหงษ์สตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ได้ดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 ขึ้นก่อนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการประเมินประเมินก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการ 2 สัปดาห์

4.2 ขึ้นดำเนินการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน

4.3 เสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการทำกิจกรรมนันทนาการ

4.4 เสร็จสิ้นการทดลอง 7 วัน นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม (Post-test) อีกครั้ง เพื่อวัดผลความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน หาค่าทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อวัดความรู้ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจกิจกรรมนันทนาการ ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เรื่องผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้กิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 34)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	18	52.9
หญิง	16	47.1
สัญชาติ		
ไทย	34	100
อื่นๆ	0	0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	5	14.7
อิสลาม	29	85.3
อายุ		
9 ปี	1	2.9
10 ปี	14	41.2
11 ปี	19	55.9
ระดับชั้น		
ป. 4	13	38.2
ป. 5	21	61.8
โรงเรียน		
โรงเรียนบ้านหงส์ตาร	28	82.4
โรงเรียนบ้านทุ่งรวงทอง	6	17.6
รวม	34	100

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 34 คน โดยเป็นเพศชายจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 มีสัญชาติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นผู้มีสัญชาติไทย 34 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงคืออายุ 10 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 และน้อยที่สุดคืออายุ 9 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในระดับชั้น.5 จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 61.8 และศึกษาอยู่ในระดับชั้น.4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านหงส์ตาร จำนวน 28 คน คิดเป็น 82.4 และศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านทุ่งรวงทองจำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 17.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมนันทนาการ
ระหว่างก่อนจัดและหลังจัดกิจกรรม

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ
เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น
ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรังของกลุ่มทดลอง
ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.)	t	sig
การทดสอบก่อนเรียน	34	4.47	1.56	-7.652	.000
การทดสอบหลังเรียน	34	7.56	1.82		

* P<.05

จากตารางที่ 4.2 พบว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการทดสอบ
หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยในการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 7.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82
สูงกว่าก่อนเรียน โดยค่าเฉลี่ยคะแนนในการทำแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 4.47 และส่วน
เบี่ยงเบนเท่ากับ 1.56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ
เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับ
วัยรุ่นตอนต้นชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง**

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ
เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น
ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ส่วนบุคคล			
ท่านเกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรม	4.59	0.85	มากที่สุด
ท่านมีความรู้สึกผ่อนคลายขณะเข้าร่วมกิจกรรม	4.44	0.82	มากที่สุด
ท่านรู้สึกชอบกิจกรรมที่จัดขึ้น	4.35	1.12	มากที่สุด
ท่านได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น	4.21	1.27	มากที่สุด
ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.62	0.81	มากที่สุด
การจัดกิจกรรม			
บุคลากรมีความร่าเริงแจ่มใส/มีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.50	1.02	มากที่สุด
บุคลากรเอาใจใส่และคอยช่วยเหลือ	4.56	0.82	มากที่สุด
ผู้นำกิจกรรมมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรม	4.56	0.66	มากที่สุด
จำนวนวันที่จัดกิจกรรมเหมาะสม	4.50	0.96	มากที่สุด
วันและเวลาที่จัดมีความเหมาะสม	4.47	0.99	มากที่สุด
สถานที่และอุปกรณ์			
สถานที่ที่มีความสะอาด	4.56	0.74	มากที่สุด
สถานที่ที่มีความสะดวกสบาย	4.50	0.70	มากที่สุด
สถานที่ที่มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม	4.68	0.58	มากที่สุด
อุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสม	4.47	0.96	มากที่สุด
อุปกรณ์มีความปลอดภัย	4.53	1.0	มากที่สุด
รวม	4.50	0.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=.89)

โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ด้านส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.81) รองลงมาคือ เกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรม ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.85) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ($\bar{X}=4.21$, S.D.=1.27)

ด้านการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรเอาใจใส่และคอยช่วยเหลือ ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.82) และผู้นำกิจกรรมมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.66) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วันและเวลาที่จัดมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.47$, S.D.=.99)

ด้านสถานที่และอุปกรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานที่มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.68$, S.D.=.58) รองลงมาคือ เกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรม ($\bar{X}=4.56$, S.D.=0.74) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.47$, S.D.=.96)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง สรุปสาระสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.1.2 เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของวัยรุ่นตอนต้น ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 หลังจากทำกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม

1.2.2 ผู้เรียนมีความพึงพอใจ สำหรับวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง จำนวน 80 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิทยุรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เกษะหงสสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 34 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ประเภท ได้แก่ แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ แบบสอบถามความพึงพอใจของวิทยุรุ่นตอนต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิทยุรุ่นตอนต้น เกษะหงสสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยกึ่งทดลองได้ดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวิทยุรุ่นตอนต้น ชุมชนเกษะหงสสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ได้ดำเนินการทดลอง โดยการจัดให้เด็กวิทยุรุ่นตอนต้น เข้าค่ายพักแรม ณ โสมสเดย์ เกษะหงสสตาร์ เกษะหงสสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ได้ดำเนินการทดลองดังนี้

- 1) ขึ้นก่อนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการประเมินประเมินก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนดำเนินกิจกรรมนันทนาการ 2 สัปดาห์
- 2) ขึ้นดำเนินการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน
- 3) เสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการทำกิจกรรมนันทนาการ
- 4) เสร็จสิ้นการทดลอง 7 วัน นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม (Post-test) อีกครั้งเพื่อวัดผลความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 5) นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน หาค่าทางสถิติ

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมนันทนาการ
 - (1) การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมนันทนาการ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
 - (2) วิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2) วิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนำผลคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน มาวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

3) สถิติที่ใช้หาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.4.1 การสร้างกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ประกอบด้วยแผนกิจกรรม 4 แผน ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วย ชื่อ กิจกรรม เวลา สำคัญ เนื้อหาสาระ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการดำเนินงาน และการประเมินผล การหาค่าความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน แผนกิจกรรม ที่ค่าความสอดคล้องที่อยู่ระดับ 1.00 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.4.2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยในการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 7.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82

1.4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ ค อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งแบ่งได้ 3 ประเด็นดังนี้

2.1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ

การดำเนินการสร้างจัดกิจกรรมนันทนาการได้ดำเนินการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านได้ค่าประสิทธิภาพความตรงเชิงเนื้อหาเป็นค่า 1.00 ทุกประเด็นของแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลา สำคัญ เนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม การประเมินผล ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมนันทนาการมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ก่อนการใช้แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการได้นำไปทดลองจริงใช้กับกลุ่มที่คล้ายกัน ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมที่ผ่านการหาค่า IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ไปทดลองใช้จริง พบว่าบางกิจกรรมมีเวลาไม่พอ เนื่องจากกิจกรรมมีความหลากหลาย ผู้วิจัยจึงปรับปรุงให้กระชับและเหมาะสมกับเวลา ผู้วิจัยได้คัดสรรกิจกรรมนันทนาการ ประเภท 1. กิจกรรมท่องเที่ยวและทัศนศึกษา 2. กิจกรรมประเภท วรรณกรรม 3. กิจกรรมศิลปหัตถกรรม 4. กิจกรรมอาสาสมัคร ซึ่ง สมบัติ กาญจนกิจ (2544, น. 41-43) และ คารณีย์ ศรีสวัสดิ์กุล (2546, น. 13-15) ได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า กิจกรรมนันทนาการประเภทที่กล่าวข้างต้นจะสามารถ พัฒนาอารมณ์สุข เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน โดยเฉพาะช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ภูมิินทร์ มีขันหมาก และคณะ (2553, น. 110-112) ข้อมูล พบว่า ภายหลังการใช้กิจกรรมนันทนาการที่เน้นการเล่นของเด็กไทยส่งผลให้นักเรียนมีระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวัยรุ่นนตอนต้นเกาะหยงสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ภายหลังการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการพบว่าผู้เรียนมีคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน เนื่องด้วยกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก เป็นการนำเนื้อหาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมนันทนาการ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ค้นคว้า เพิ่มประสบการณ์ จากการศึกษาออกสถานศึกษา ทั้งนี้สถานที่จัดกิจกรรมใกล้ชิดกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของต้นจากในป่าชายเลน ตามสภาพจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการศึกษานอกระบบที่ว่า ทุกคนมีการศึกษาตลอดชีวิตดังนั้นการเกิดเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องอยู่ใน โรงเรียน เมื่ออยู่นอกโรงเรียนก็สามารถเกิดเรียนรู้ (ทองอยู่ แก้วไทรชะ, 2554, น. 30) สำหรับแผนการจัดกิจกรรม

นันทนาการผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม เป็นการส่งเสริมการช่วยเหลือกัน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ โดยกิจกรรมนันทนาการที่ผู้วิจัยสร้างครั้งนี้ นอกจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้เรียนรู้ด้านเนื้อหา แล้ว เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนในแต่ละกิจกรรม จะเกิดผลงานในเชิงประจักษ์ของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียน ภาคภูมิใจในผลงาน และสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียน นอกจากนี้แล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความสุขผ่อนคลาย เพลิดเพลินในการทำกิจกรรม สนใจ กระตือรือร้น ได้ซักถามวิทยากรในการทำกิจกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามความหมายและจุดมุ่งหมายของนันทนาการที่ ชูชีพ เขียวพัฒนา (2543, น. 21-23) ให้ความหมายและจุดมุ่งหมายของ นันทนาการว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียด แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมนันทนาการก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติกร สุขเจริญ (2547) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่องระบบนิเวศน์ชายหาดของนักเรียน โรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนการปฏิบัติกิจกรรมค่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ของวัยรุ่นตอนต้นในเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรังสูงขึ้น เนื่องจากเป็นไปตามแนวคิดพัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น ความว่า วัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่ชอบลอง ชอบความตื่นเต้นท้าทาย ชอบทดลองของแปลกใหม่ ชอบการเรียนรู้ใหม่ ชอบหาประสบการณ์ ชอบอิสระ และชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน (เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, 2547, น. 19)

2.3 ความพึงพอใจของวัยรุ่นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

จากการศึกษาความพึงพอใจของวัยรุ่นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ทุกประเด็น เนื่องจาก กิจกรรมนันทนาการที่ให้ความรู้เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมิได้อยู่ร่วมกันในค่ายพักแรม ผู้เรียนมี กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ สนุกสนาน และสามารถนำความรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา โพธิ์ทอง (2549) ซึ่งได้ใช้เกมและเพลงประกอบประกอบการสอนเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจทางการเรียน เรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้รูปแบบการสอน โดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน มีความพึงพอใจในการเรียน เรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ อยู่ในความพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รติกร สุขเจริญ (2547) ซึ่งได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่อง ระบบนิเวศน์ชายหาดของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่องระบบนิเวศน์ชายหาด ของนักเรียนโรงเรียนสุวรรณคีรี จังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับดีมาก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เวลาในการทำกิจกรรม บางกิจกรรมเนื้อหา ต้องเพิ่มเวลาให้มากขึ้นกว่านี้ สำหรับเรียนรู้ของวัยรุ่นตอนต้น เช่น กิจกรรมลอบไปจาก และควรคงไว้ในการเรียนรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจากสำหรับวัยรุ่นตอนต้นเกาะหงษ์สตาร์ เพราะ การลอบไปจากเป็นกิจกรรมของชุมชนที่นำมาซึ่งอาชีพของคนในชุมชนด้วย ซึ่งถ้ามีการฝึกกันอย่างจริงจัง วัยรุ่นสามารถนำกิจกรรมนี้เป็นอาชีพให้กับตนเองได้

3.1.2 การประเมินความรู้ นอกจากใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ควรใช้การประเมินโดยใช้กิจกรรม Mind mapping ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของต้นจากที่มีต่อตนเองและชุมชนมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ ไปใช้ในการให้ความรู้สำหรับวัยรุ่นตอนต้นในเรื่องอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นให้กับคนรุ่นหลังอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ควรนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับบุคคลในวัยอื่นๆ โดยอาจจะต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและเนื้อหา เพื่อสร้างกิจกรรมนันทนาการให้สอดคล้องกับการวัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

บรรณานุกรม

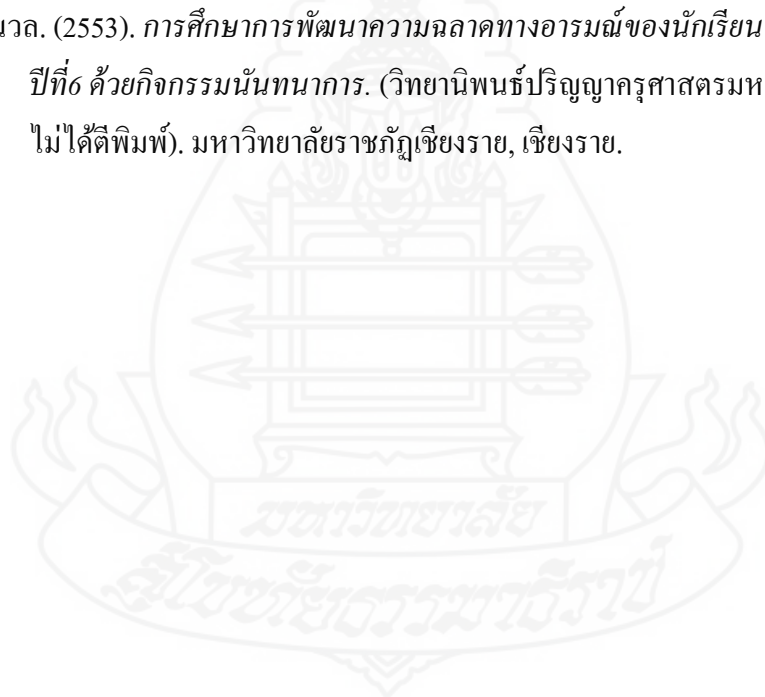

บรรณานุกรม

- กฤษฎา สุทธิสุนัน. (2554). การจัดการป่าจากลุ่มน้ำปากพนัง. *วารสารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง*, 1(1), 50-63.
- กาจ หงสदार. (ม.ป.ป.). *ปะเหลียนเมืองโบราณ*. ม.ป.ท. อัดสำเนา.
- จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ สิกขา. (2555). การพัฒนาเส้นใยของดินจากเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์. *วารสารวิชาการศิลปสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 3(1), 94-104.
- จันทร์จิรา รัตนไพบูลย์ (2549). *การพัฒนาชุดกิจกรรมค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชวาล แพร่ตันกุล (2552) *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชูชีพ ยาวพัฒน์. (2543). *นันทนาการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เชิดชัย โชครัตนชัย. (2540). *นันทนาการการบริหารและการจัดการ*. เพชรบูรณ์: ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์
- ณัฐารัตน์ ปภาวสิทธิ์, วรินทร์ ชวศิริ และวิโรจน์ ชีรธนาธร. (2555) *พรรณไม้สมุนไพรในป่าชายเลนทุ่งตะเชะ จังหวัดตรัง*. กรุงเทพฯ: ประสพชัยการพิมพ์.
- คารณีย์ ศรีสวัสดิ์กุล. (2546). *นันทนาการกับการใช้เวลาว่าง*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ทวีป อภิลิทธิ. (2554). *การศึกษาด้านอัยศาสตร์ การศึกษาของ โลกยุคใหม่ที่มาแรง*. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์ (1991).
- ทองอยู่ แก้วไพโรษะ. (2554). ระบบการศึกษา. ใน สุมาลี สังข์ศรี, บรรณาธิการ. *ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. หน่วยที่ 1 (1.-62). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธวัชชัย ศุกฤษฐ์ (2556). *รายงานการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับปริญญาโทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ปีการศึกษา 2554*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นพรัตน์ บำรุงรักษ์. (2544). *ต้นจาก... พืชเศรษฐกิจของป่าชายเลน*. กรุงเทพฯ: ฟ็องฟ้า พรินต์ติ้ง.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ เคอร์รี่มีสท์.

- พิทยา โพธิ์ทอง. (2549). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจทางการเรียน เรื่องมาสร้างโลกสีเขียวกันเถอะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน โดยการใช้เกมและเพลงประกอบการสอน*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. (2550). *พัฒนาการมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ชรรคมดาเพชร.
- เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกุล (2547). *นันทนาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- ภูมินทร์ มีจันทร์, เทเวศร์ พิริยะพจน์ และสมควร โพธิ์ทอง. (2553). ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการละเล่นของเด็กไทยที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤกษศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 2(1), 104-113
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ยืนหยัด ใจสมุทร (ม.ป.ป.). 72 ปี โรงเรียนบ้านหยงสตาร์. ม.ป.ท.
- รติกร สุขเจริญ. (2547). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมค่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เรื่องระบบนิเวศน์ชายหาดของนักเรียน โรงเรียนสุวรรณคีรีจังหวัดภูเก็ต*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิภากร มาพบสุข. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา. (2555) *สุขวิทยาจิต*. กรุงเทพฯ: วิ.พรินทร์ (1991).
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2544). *ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2542). *นันทนาการชุมชนและโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ. (2550). *ชีวิตสุขสันต์ด้วยนันทนาการ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิทธิโชค จันทร์ข่อง. (2552). *พันธุ์ไม้ป่าชายเลนและป่าชายหาด ชายฝั่งอ่าวลิเกา จังหวัดตรัง*. สงขลา: นิโอพอยท์.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทรเอม. (2520). *ปัญหาเด็กและวัยรุ่น*. ม.ป.ท.

- สุเมษย์ หนกหลัง. (2552). *ผลของโปรแกรมนันทนาการการละครที่มีต่อการจัดการความเครียดของเยาวชน: กรณีศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุริยเดว ทรีปาต. (2558). *พัฒนาการและการปรับตัวในวัยรุ่น*. สืบค้นจาก <http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/images/documents/3.pdf>
- สุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2553). *นันทนาการและการใช้เวลาว่าง*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์. หน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน: คัมภีร์ กศน*. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดีง.
- องค์การบริหารส่วนบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. (2557). *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2558-2560)*. สืบค้นจาก http://www.thakhamphrae.go.th/news_detail.php?id=8882.
- อภัย เป็งนวล. (2553). *การศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยกิจกรรมนันทนาการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

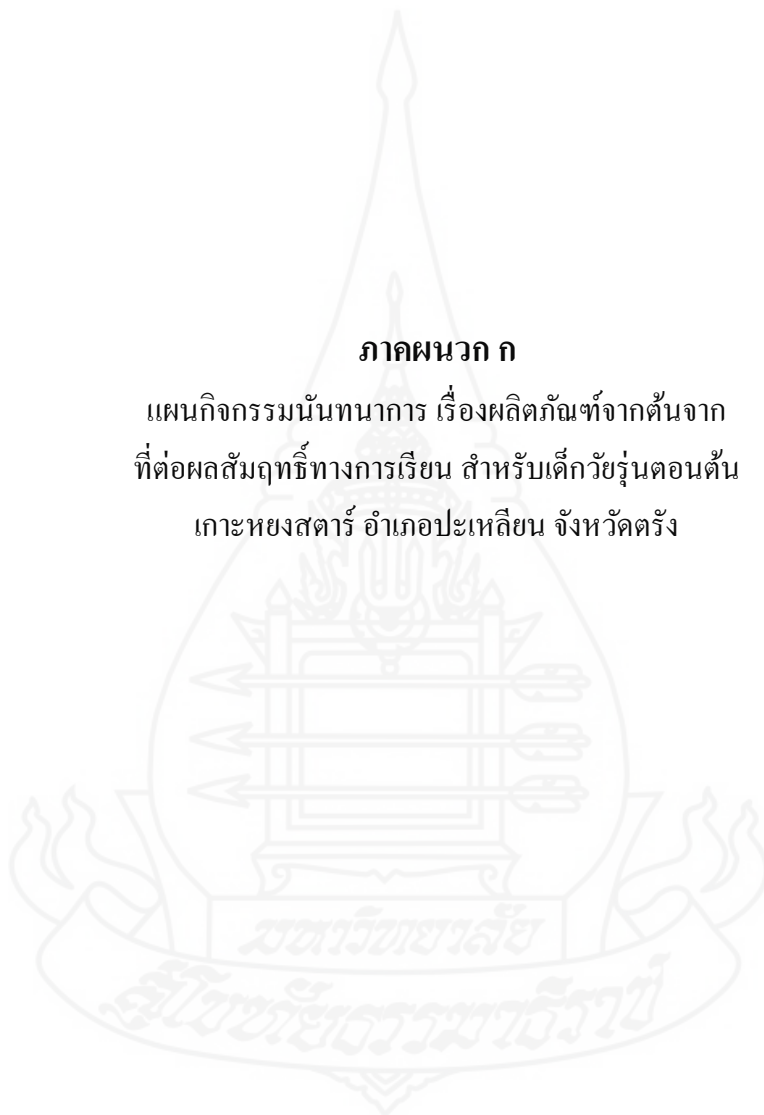

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

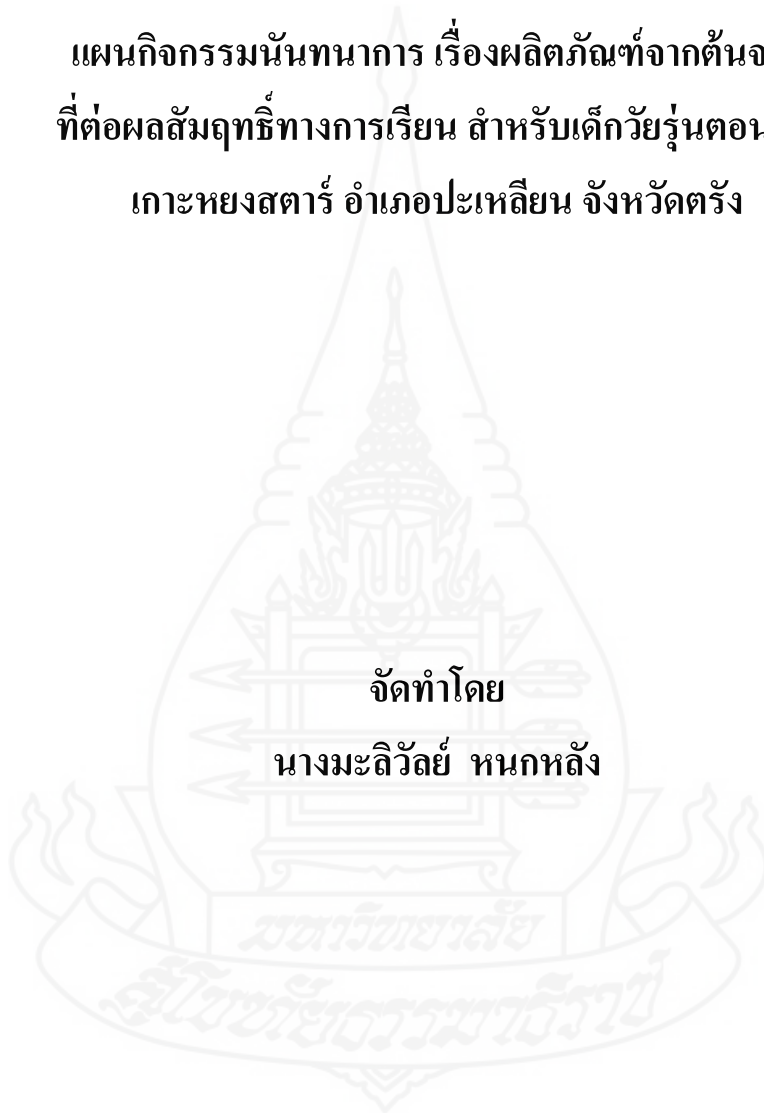
แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก
ที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น
เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก
ที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น
เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

จัดทำโดย

นางมะลิวัลย์ หนกหลัง

**แผนกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก
ที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น
เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง**

คำชี้แจง

แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก นี้ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก สำหรับเด็กวัยรุ่นตอนต้น เกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ด้านพุทธรพัสัย เรื่องความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ในแต่ละกิจกรรมจะประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลาที่ใช้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การดำเนิน โดยกิจกรรมนันทนาการนี้จะประกอบด้วย ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ 4 ประเภท คือ

- 1 กิจกรรมนันทนาการประเภทวรรณกรรมและทัศนศึกษา เรื่องผู้เฒ่าเล่าเรื่อง “ต้นจากหรือจะจากลา”
- 2 กิจกรรมประเภทท่องเที่ยว-ทัศนศึกษา เรื่อง อัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน”
- 3 ประเภทศิลปะ-หัตถกรรม เรื่องชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจาก”
- 4 กิจกรรมอาสาสมัคร เรื่อง ร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสารักษาดินจาก

ตารางแจกแจงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง

กิจกรรม	สร้างบรรยากาศ	จัดสภาพทางกายภาพ	ร่วมวิเคราะห์ความต้องการ	กำหนดวัตถุประสงค์	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินความก้าวหน้า
ต้นจากหรือจะจากลา	- แนะนำตัว - ชี้แจงจุดประสงค์ - ทดสอบก่อนเรียน - บรรยาย และและฉายวิดีโอ เรื่องต้นจาก	แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 10 คนตามความสมัครใจ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับป่าจากเกาะหงส์สตาร์	เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับป่าจากเกาะหงส์สตาร์	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และรวบรวมข้อมูล	นำเสนอข้อมูล
อัตลักษณ์แห่งตน	- กล่าวทักทาย - ชี้แจงจุดประสงค์ - ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันเล่าถึงแหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีอยู่ในชุมชน	แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 10 คนตามความสมัครใจ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดสถานที่ที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จาก ต้นจาก ในเกาะหงส์สตาร์	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์ในการไปการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จาก ต้นจากป่าจากตามแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากต้นจากในเกาะหงส์สตาร์	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มไปศึกษาและรู้จักแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์จากต้นจากในเกาะหงส์สตาร์	นำเสนอข้อมูล

ตารางแจกแจงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง (ต่อ)

กิจกรรม	สร้างบรรยากาศ	จัดสภาพทางกายภาพ	ร่วมวิเคราะห์ความต้องการ	กำหนดวัตถุประสงค์	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินความก้าวหน้า
สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจาก	- กล่าวทักทาย - ชี้แจงจุดประสงค์	แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 10 คนตามความสมัครใจ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดสิ่งที่ต้องการฝึกปฏิบัติว่าต้องการฝึกปฏิบัติสิ่งใดก่อน-หลังในการฝึกปฏิบัติ ผลิตผลิตภัณฑ์จากต้นจากของเกาะหยงสตาร์	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์ว่าในการฝึกปฏิบัติผลิตภัณฑ์จากต้นจากของเกาะหยงสตาร์ควรเป็นอย่างไร	ฝึกปฏิบัติ ผลิตภัณฑ์จากต้นจากของเกาะหยงสตาร์	นำเสนอผลงาน
จิตอาสา ปลูกป่าจาก	แนะนำตัว - ชี้แจงจุดประสงค์ - ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันเล่าถึงความจำเป็นและประโยชน์ในการปลูกต้นจากเพิ่มเติมในชุมชน - บรรยายวิธีปลูกต้นจาก	แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 10 คนตามความสมัครใจ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดจำนวนต้นจากที่ต้องการปลูกและสถานที่ที่ต้องการปลูก	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์ในการปลูกต้นจากที่ต้องการปลูกและสถานที่ที่ต้องการปลูก	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดทำการปลูก ณ สถานที่ ที่ช่วยกันกำหนด	นำเสนอความรู้ที่ได้รับและจำนวนต้นในการปลูก

ตารางแจกแจงแผนการจัดกิจกรรมนันทนาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	เนื้อหา	จุดประสงค์ปลายทาง	กิจกรรมนันทนาการ	ผลสัมฤทธิ์			
					ความรู้/ความจำ	ความเข้าใจ	นำไปใช้	การวิเคราะห์
1	ผู้เล่าเรื่อง “ต้นจากหรือจะจากลา	รู้จักต้นจาก การใช้ประโยชน์จากต้นจากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สภาพปัจจุบันของพื้นที่ป่าจากของเกาะหงส์	ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าจาก-ต้นจาก และสภาพปัจจุบันของป่าจาก-ต้นจากเกาะหงส์	วรรณกรรมและทัศนศึกษา	/	/	/	/
2	อัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน”	แหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับต้นจากในเกาะหงส์	รู้จักแหล่งผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน	ท่องเที่ยว-ทัศนศึกษา	/	/	/	/
3	ชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจากของชุมชน”	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นจาก เกาะหงส์ ยังมีอยู่ 4 ชนิด คือ การเย็บตับจาก การลอกใบจาก การทำขนมจาก การทำไม้กวาด	ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติการใช้ประโยชน์จากต้นจากในรูปแบบต่างๆ	ศิลปะหัตถกรรม	/	/	/	/
4	ร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสา ปลูกต้นจาก “	การทำกิจกรรมอาสาสมัคร ด้วยการปลูกต้นจาก	การปลูกต้นจากเพื่อเพิ่มจำนวนต้นจากให้กับชุมชน ได้ใช้ประโยชน์	อาสาสมัคร	/	/	/	/

แผนการจัดกิจกรรม

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	เนื้อหา	จุดประสงค์ปลายทาง	ประเภทกิจกรรม นันทนาการ	สื่อการเรียนรู้	ประเมินผล
1	ผู้เฒ่าเล่าเรื่อง “ต้นจากหรือ จะจากลา”	รู้จักต้นจาก การใช้ประโยชน์ จากต้นจากตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน สภาพปัจจุบันของ พื้นที่ป่าจากของเกาะหงส์สตาร์	ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าจาก-ต้น จากและสภาพปัจจุบันของป่า จาก-ต้นจากเกาะหงส์สตาร์	วรรณกรรม และท่องเที่ยว/ ทัศนศึกษา	- วิดีทัศน์ - ใบความรู้ ที่ 1 - ใบความรู้ที่ 2 - แหล่งเรียนรู้ในตามสภาพจริง - ใบงานที่ 1	- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 1
2	อัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตภัณฑ์ จากต้นจากชุมชน”	แหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ ต้นจากในเกาะหงส์สตาร์	รู้จักแหล่งผลิตภัณฑ์จากต้น จากในชุมชน	ท่องเที่ยว/ ทัศนศึกษา	- แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง - ใบงานที่ 2	- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 2
3	ชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ ประโยชน์จากต้น จากของชุมชน”	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากต้นจาก เกาะหงส์สตาร์ ยังมีอยู่ 4 ชนิด คือ การเย็บตบจาก การลอกใบ จาก การทำขนมจาก การทำไม้ กวาด	ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึก ปฏิบัติการใช้ประโยชน์จากต้น จากในรูปแบบต่างๆ	ศิลปะ หัตถกรรม	- สื่อบุคคล - วัสดุฝึกปฏิบัติจริง - ใบความรู้ที่ 4 - ใบความรู้ที่ 5 - ใบความรู้ที่ 6 - ใบงานที่ 3	- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 3
4	ร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสา ปลูกต้น จาก”	การทำกิจกรรมอาสาสมัคร ด้วยการปลูกต้นจาก	การปลูกต้นจากเพื่อเพิ่มจำนวน ต้นจากให้กับชุมชนได้ใช้ ประโยชน์	อาสาสมัคร และกลุ่มสัมพันธ์	- แหล่งเรียนรู้ในตามสภาพจริง - วัสดุฝึกปฏิบัติจริง - ใบความรู้ที่ 7	- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 4

แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการ ที่ 1

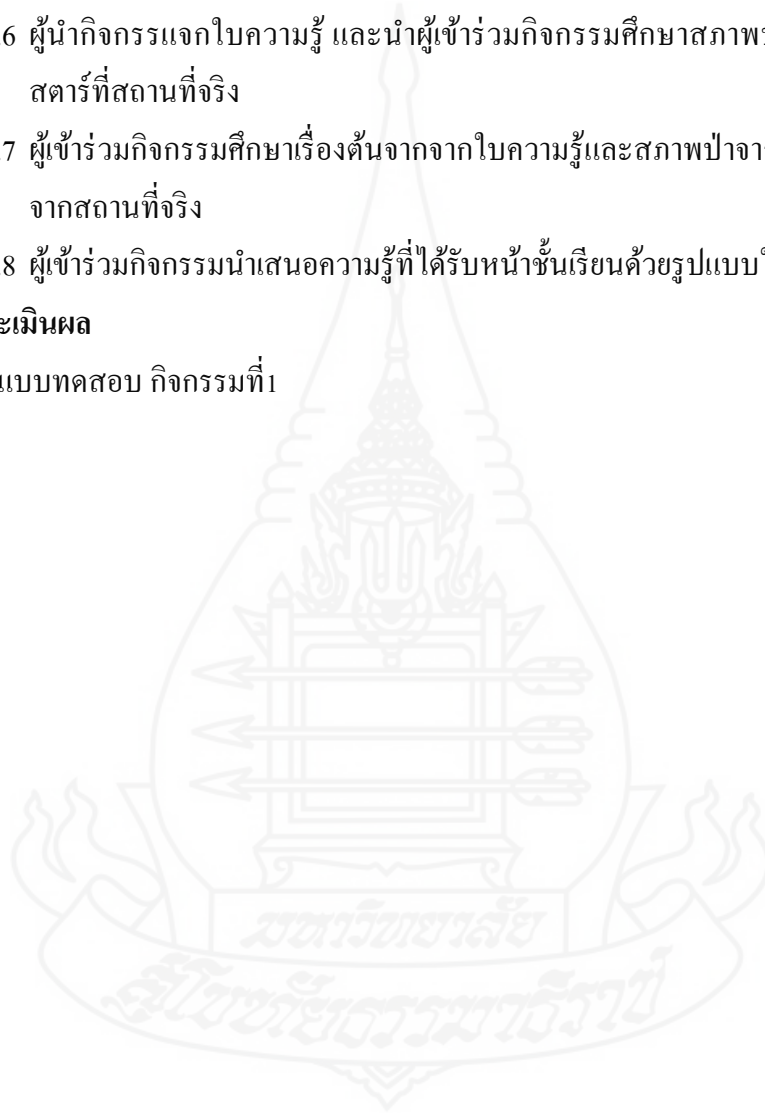
ประเภท วรรณกรรมและทัศนศึกษา

- 1 **ชื่อกิจกรรม** “ ต้นจากหรือจะจากลา
- 2 **เวลา** 4 ชั่วโมง
- 3 **สาระสำคัญ** ต้นจากเป็นพืชชนิดหนึ่งในป่าชายเลน เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประชาชนที่อยู่ชายฝั่งทะเล เป็นพืชที่ให้ประโยชน์มากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้นจากผลิตภัณฑ์สามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เพื่อการดำรงชีวิตและเป็นรายได้ในชีวิตประจำวันได้ และรวมทั้งเป็นแหล่งอาหารเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ปัจจุบันต้นจากเกาะหงส์มีจำนวนน้อยลง
4. **เนื้อหาสาระ**
 - 4.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับต้นจากและประโยชน์ของต้นจาก
 - 4.2 สภาพภูมิประเทศและป่าจาก เกาะหงส์
5. **จุดประสงค์การเรียนรู้**
 - 5.1 **จุดประสงค์ปลายทาง**
ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าจาก-ต้นจากและสภาพปัจจุบันของป่าจาก-ต้นจากเกาะหงส์
 - 5.2 **จุดประสงค์นำทาง**
 - 5.2.1 บอกลักษณะของป่าจาก-ต้นจากได้
 - 5.2.2 อธิบายสภาพปัจจุบันของป่าจาก เกาะหงส์ได้
 - 5.2.3 บอกและยกตัวอย่างประโยชน์ของต้นจากได้
6. **สื่อการเรียนรู้**
 - 6.1 วัสดุทัศน
 - 6.2 ใบความรู้ ที่ 1
 - 6.3 ใบความรู้ที่ 2
 - 6.4 แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง
7. **วิธีการดำเนินกิจกรรม**
 - 7.1 เข้าร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมทักทาย โดยการแนะนำตัว ชื่อ-สกุล
 - 7.2 ผู้นำกิจกรรม ชี้แจง วัตถุประสงค์และวิธีเรียน
 - 7.3 แบ่งกลุ่มผ้าเข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่ม ตามความสมัครใจ

- 7.4 ผู้นำกิจกรรม นายวิทัศน์และอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับต้นจาก และประโยชน์ที่ได้จากต้นจาก และบรรยายเรื่องสภาพป่าจาก การประ โยชน์จากต้นจากตั้งแต่อดีตถึง ปัจจุบันของ เกาะหงงสตาร์
- 7.5 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่ม สรุปสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์สิ่งที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับ เรื่องต้นจากของเกาะหงงสตาร์
- 7.6 ผู้นำกิจกรรมแจกใบความรู้ และนำผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาสภาพป่าจากของเกาะหงงสตาร์ที่สถานที่จริง
- 7.7 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาเรื่องต้นจากจากใบความรู้และสภาพป่าจากของเกาะหงงสตาร์จากสถานที่จริง
- 7.8 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเสนอความรู้ที่ได้รับหน้าชั้นเรียนด้วยรูปแบบใดก็ได้

8. การประเมินผล

- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 1

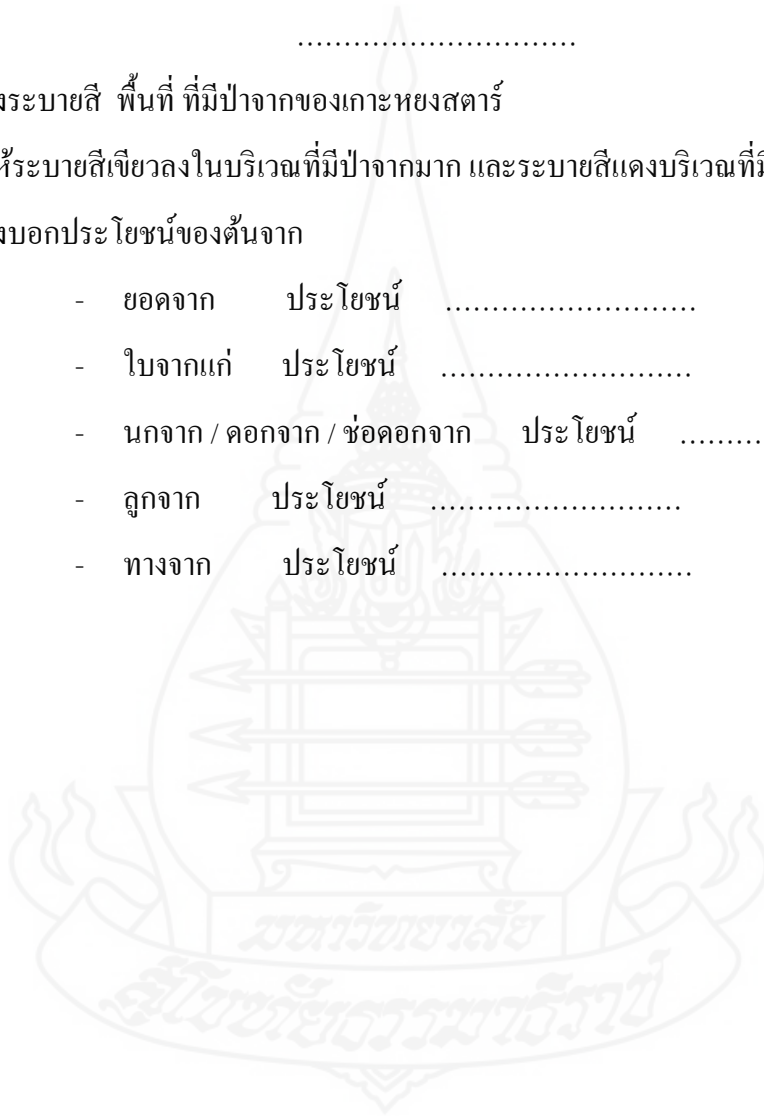
ใบงานที่ 1

กิจกรรมผู้เฒ่าเล่าเรื่อง “ต้นจากหรือจะจากลา”

วัตถุประสงค์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม รู้จักต้นจาก และสภาพป่าจากของเกาะหงส์

.....

- 1 จงระบายสี พื้นที่ ที่มีป่าจากของเกาะหงส์
- 2 ให้ระบายสีเขียวลงในบริเวณที่มีป่าจากมาก และระบายสีแดงในบริเวณที่มีป่าจากน้อย
- 3 จงบอกประโยชน์ของต้นจาก
 - ยอดจาก ประโยชน์
 - ใบจากแก่ ประโยชน์
 - นกจาก / ดอกจาก / ช่อดอกจาก ประโยชน์
 - ลูกจาก ประโยชน์
 - ทางจาก ประโยชน์

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับต้นจาก ประโยชน์ของ จาก และสภาพภูมิประเทศและป่าจากเกาะหงส์

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1 จากเป็นพืชจำพวกปาล์ม
- _____ 2 ใบจากมีลักษณะคล้ายใบตาล
- _____ 3 ส่วนที่อยู่ใต้ดินของต้นจากคือ รากของต้นจาก
- _____ 4 ใบจากสามารถนำมาต้มดื่มแก้ท้องร่วงได้
- _____ 5 นอกจากคือส่วนข้อใบของต้นจาก
- _____ 6 เราสามารถใช้ใบจากมาทำหลังคาแลฝบ้านได้
- _____ 7 เราใช้ลูกจากอ่อนทำเป็นแกงเป็นอาหาร และต้มกินกับน้ำพริกได้
- _____ 8 เกาะหงส์ เป็นเกาะอยู่ทางฝั่งอ่าวไทยของประเทศไทย
- _____ 9 เกาะหงส์มีป่าชายเลนล้อมรอบ จึงทำให้เกาะหงส์มีภัยธรรมชาติเสมอ
- _____ 10 ป่าจากที่เกาะหงส์ลดลงมากเพราะในช่วงที่คนนิยมเลี้ยงกุ้งกุลาดำ แปลงสภาพป่าจากเป็นบ่อกุ้ง

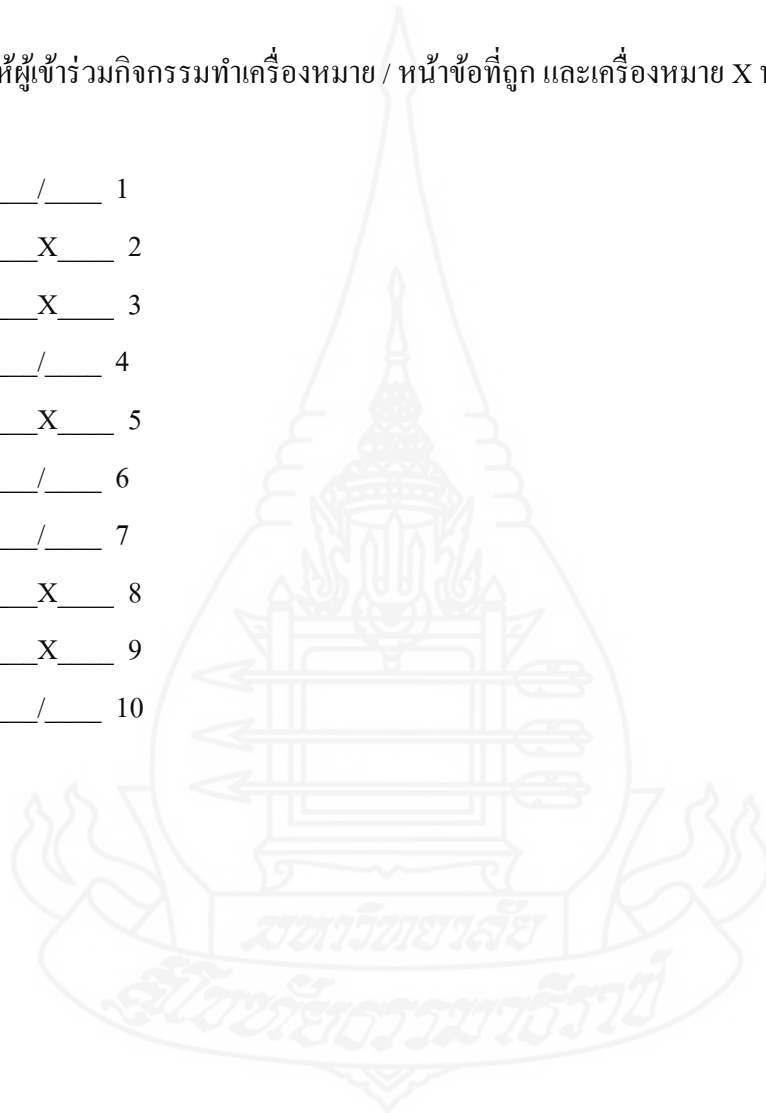
เฉลย

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับต้นจาก ประโยชน์ของ จาก
และสภาพภูมิประเทศและป่าจากเกาะหงส์สตาร์

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

- ___ / ___ 1
 ___ X ___ 2
 ___ X ___ 3
 ___ / ___ 4
 ___ X ___ 5
 ___ / ___ 6
 ___ / ___ 7
 ___ X ___ 8
 ___ X ___ 9
 ___ / ___ 10

แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ 2

ประเภท ท่องเที่ยว/ทัศนศึกษา

1. ชื่อกิจกรรม อัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตภัณฑจากต้นจากในชุมชน”
2. เวลา 3 ชั่วโมง
3. สาระสำคัญ แหล่งผลิต ผลิตภัณฑที่เกี่ยวข้องกับต้นจากในเกาะหงษสตาร์
4. เนื้อหาสาระ
 - 4.1 เกาะหงษสตาร์ ยังมีแหล่งผลิตภัณฑที่เกี่ยวข้องกับต้นจากมีอยู่ที่ใดบ้าง
 - 4.2 แต่ละบ้านผลิตผลิตภัณฑภัณฑที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑจากต้นจากคืออะไร
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 5.1 จุดประสงค์ปลายทาง รู้จักแหล่งผลิตภัณฑจากต้นจากในชุมชน
 - 5.2 จุดประสงค์นำทาง
 - 5.2.1 บอกแหล่งที่ผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจากในชุมชนได้
 - 5.2.2 บอกได้ว่า บ้านใด ผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจากแบบใดได้
6. สื่อการเรียนรู้
 - 6.1 แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง
 - 6.2 ใบงานที่ 2
7. การดำเนินกิจกรรม
 - 7.1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมกล่าวทักทาย
 - 7.2 ผู้นำกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์
 - 7.3 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกมาเล่าแหล่งผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจากให้เพื่อนๆฟัง
 - 7.4 ผู้นำกิจกรรมแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น 4 กลุ่มๆละ 10 คนแล้วแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่ม
 - 7.5 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มเลือกแหล่งผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจากที่จะไปทัศนศึกษาว่าจะไปที่ใดบ้าง พร้อมทั้งช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการไปทัศนศึกษา
 - 7.6 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มรายงานผลการไปศึกษา
8. การประเมินผล
 - แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 2

ใบงานที่ 2

อัตลักษณ์แห่งตน “แหล่งผลิตภัณฑจากต้นจากในชุมชน”

วัตถุประสงค์ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถ

- 1 บอกตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งผลิตภัณฑจากต้นจากในชุมชนได้
- 2 บอกปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจาก

.....

1 ชื่อผลิตภัณฑ

ชื่อผู้ผลิต

ที่ตั้ง แหล่งผลิต

เริ่มผลิต ผลิตภัณฑนี้อย่างไร ทำไมจึงใช้เวลาฝึคนานเท่าไร

ทำมานาน กี่ปีของผลิตภัณฑชนิดนี้ คือ

ปัญหาและอุปสรรค

2 เขียนรูปสี่เหลี่ยมสถานที่ผลิต ผลิตภัณฑจากต้นจากลงในแผนที่เกาะหงส์

แผนที่ชุมชนเกาะหงส์

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 2

เรื่อง แหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำหัวข้อที่ให้ข้างล่างนี้ มาใส่หน้าข้อที่ถูกต้อง (ใส่ได้มากกว่า 1 ข้อหรือถ้าไม่มีให้เขียนคำว่า “ไม่มี”)

ก. ด่านหยงสตาร์	หมู่ที่ 2	ข. บ้านดิน	หมู่ที่ 3
ค. บ้านทุ่งรวงทอง	หมู่ที่ 4	ง. บ้านควน	หมู่ที่ 7

- _____ 1 ทำไม้กวาดจากก้านจาก
- _____ 2 ลอกใบจาก
- _____ 3 ทำขนมจาก
- _____ 4 เย็บตับจาก
- _____ 5 ทำน้ำผึ้งจาก
- _____ 6 ทำหมวกจากใบจาก
- _____ 7 ทำเสวียนหม้อ
- _____ 8 ทำฝาชีครอบอาหาร
- _____ 9 ทำปลอกสำหรับแจวเรือ
- _____ 10 ทำน้ำส้มจาก

เฉลย

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 2

เรื่อง แหล่งผลิต ผลิตภัณฑ์จากต้นจากในชุมชน

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำหัวข้อที่ให้ข้างล่างนี้ มาใส่หน้าข้อที่ถูกต้อง (ใส่ได้มากกว่า 1 ข้อหรือถ้าไม่มีให้เขียนคำว่า “ไม่มี”)

ก. ด่านหยงสตาร์	หมู่ที่ 2
ข. บ้านดิน	หมู่ที่ 3
ค. บ้านทุ่งรวงทอง	หมู่ที่ 4
ง. บ้านควน	หมู่ที่ 7

___ ก-ข-ค-ง ___ 1 ทำไม้กวาดจากก้านจาก

___ ก-ข-ค-ง ___ 2 ลอกใบจาก

___ ก-ข-ค-ง ___ 3 ทำขนมจาก

___ ข-ง ___ 4 เย็บตับจาก

___ ไม่มี ___ 5 ทำน้ำผึ้งจาก

___ ไม่มี ___ 6 ทำหมวกจากใบจาก

___ ไม่มี ___ 7 ทำเสวียนหม้อ

___ ไม่มี ___ 8 ทำฝาชีครอบอาหาร

___ ไม่มี ___ 9 ทำปลอกสำหรับแจวเรือ

___ ไม่มี ___ 10 ทำน้ำส้มจาก

แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ 3

ประเภท ศิลปหัตถกรรม

1. ชื่อกิจกรรม ชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจากของชุมชน”
2. เวลา 8 ชั่วโมง
3. สำคัญ ผลิภัณฑ์ที่ได้จากต้นจาก เกะหยงสตาร์ ยังมีอยู่ 4 ชนิด คือ การเย็บตักจาก การลอกใบจาก การทำขนมจาก การสานปลาตะเพียน
4. เนื้อหาสาระ
 - 4.1 การเย็บตักจาก
 - สื่อการเรียนรู้
 - วิธีการ
 - 4.2 การลอกใบจาก
 - สื่อการเรียนรู้
 - วิธีการ
 - 4.3 การทำขนมจาก
 - สื่อการเรียนรู้
 - วิธีการ
 - 4.4 การสานปลาตะเพียน
 - สื่อการเรียนรู้
 - วิธีการ
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 5.1 จุดประสงค์ปลายทาง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติการใช้ประโยชน์จากต้นจากในรูปแบบต่างๆ
 - 5.2 จุดประสงค์นำทาง
 - 5.2.1 สามารถบอกวิธีและเย็บตักจากได้อย่างน้อย 1 ตัก
 - 5.2.2 สามารถบอกวิธีและลอกใบจากได้อย่างน้อย 1 กระจุก (1 กระจุก=6 ใบ
 - 5.2.3 สามารถผสมแป้ง กัดใบจากเพื่อห่อแป้ง และห่อแป้งขนม นำไปย่างจนสามารถนำไปทานได้อย่างน้อยคนละ คนละ 3 ห่อ
 - 5.2.4 สามารถสานปลาตะเพียนได้คนละอย่างน้อย 2 ตัว

6. สื่อการเรียนรู้

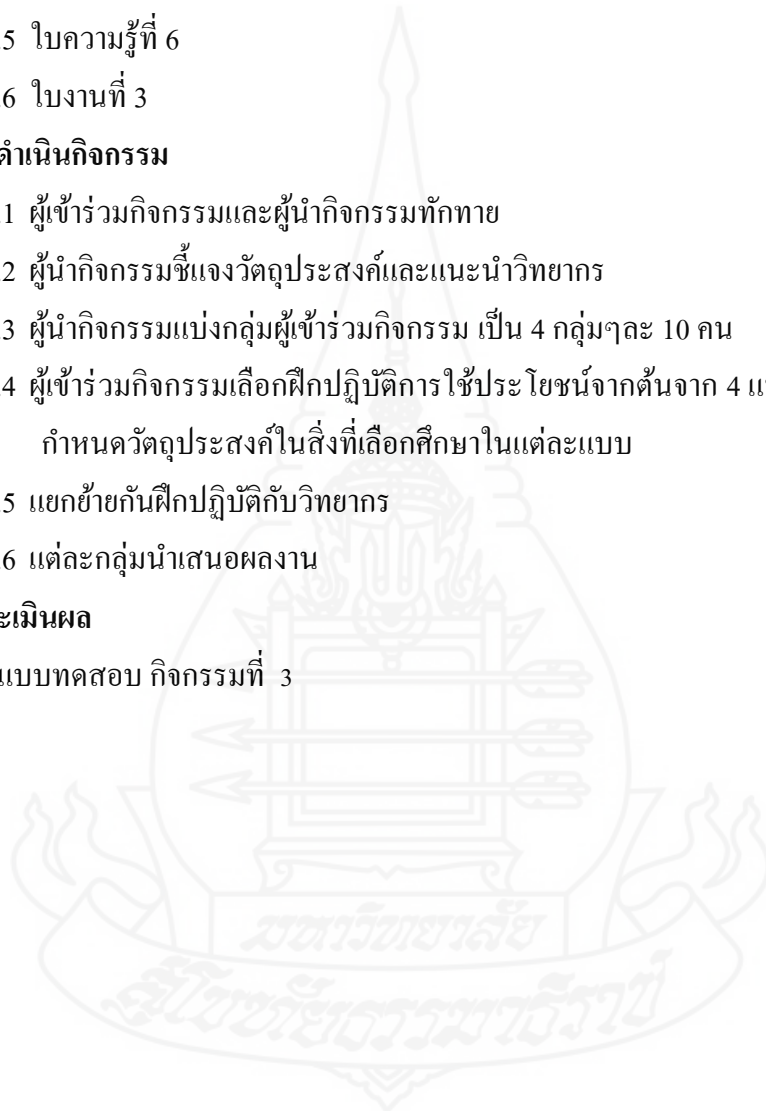
- 6.1 สื่อบุคคล
- 6.2 วัสดุฝึกปฏิบัติจริง
- 6.3 ใบความรู้ที่ 4
- 6.4 ใบความรู้ที่ 5
- 6.5 ใบความรู้ที่ 6
- 6.6 ใบงานที่ 3

7. วิธีการดำเนินกิจกรรม

- 7.1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมทักทาย
- 7.2 ผู้นำกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์และแนะนำวิทยากร
- 7.3 ผู้นำกิจกรรมแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น 4 กลุ่มๆละ 10 คน
- 7.4 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเลือกฝึกปฏิบัติการใช้ประโยชน์จากต้นจาก 4 แบบจากวิทยากรและกำหนดวัตถุประสงค์ในสิ่งที่เลือกศึกษาในแต่ละแบบ
- 7.5 แยกย้ายกันฝึกปฏิบัติกับวิทยากร
- 7.6 แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน

8. การประเมินผล

- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 3

ใบงานที่ 3

ชื่นชมตนเอง “สืบสานการใช้ประโยชน์จากต้นจากของชุมชน”

วัตถุประสงค์ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกปฏิบัติการใช้ประโยชน์จากต้นจาก ในเรื่อง การเย็บตับจาก การลอกใบจาก การทำขนมจาก การสานปลาตะเพียน

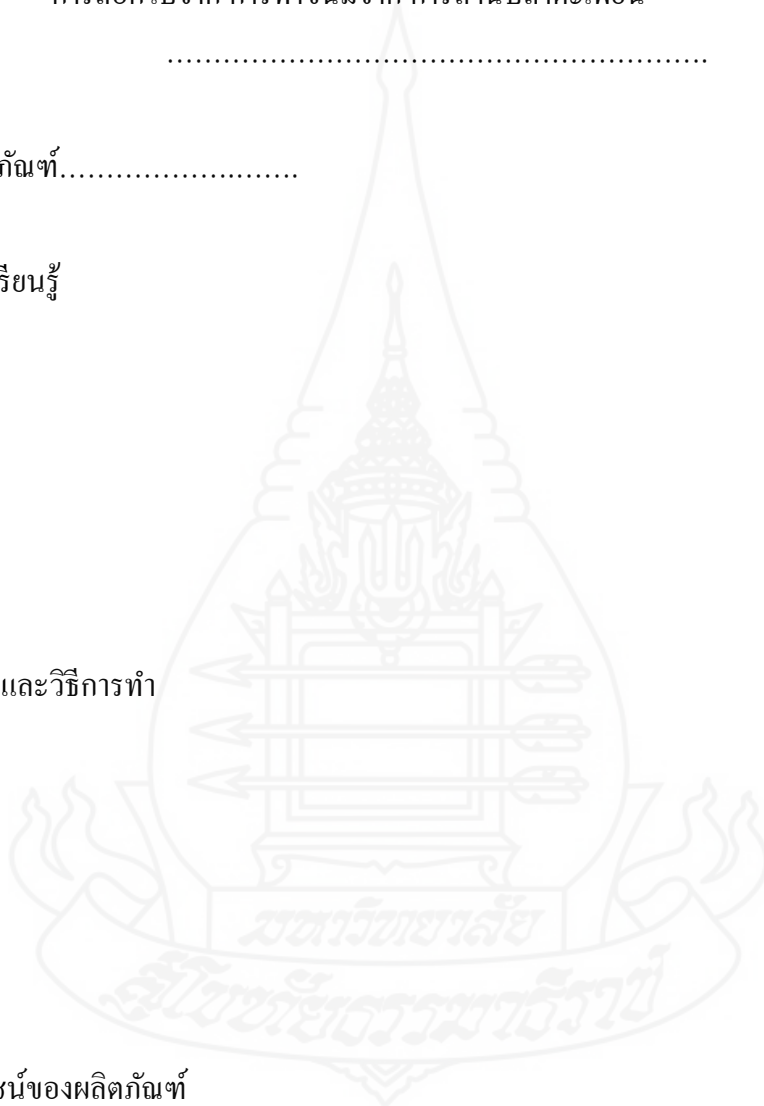
.....

1 ชื่อผลิตภัณฑ์.....

2 สื่อการเรียนรู้

3 ขั้นตอนและวิธีการทำ

4 ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์

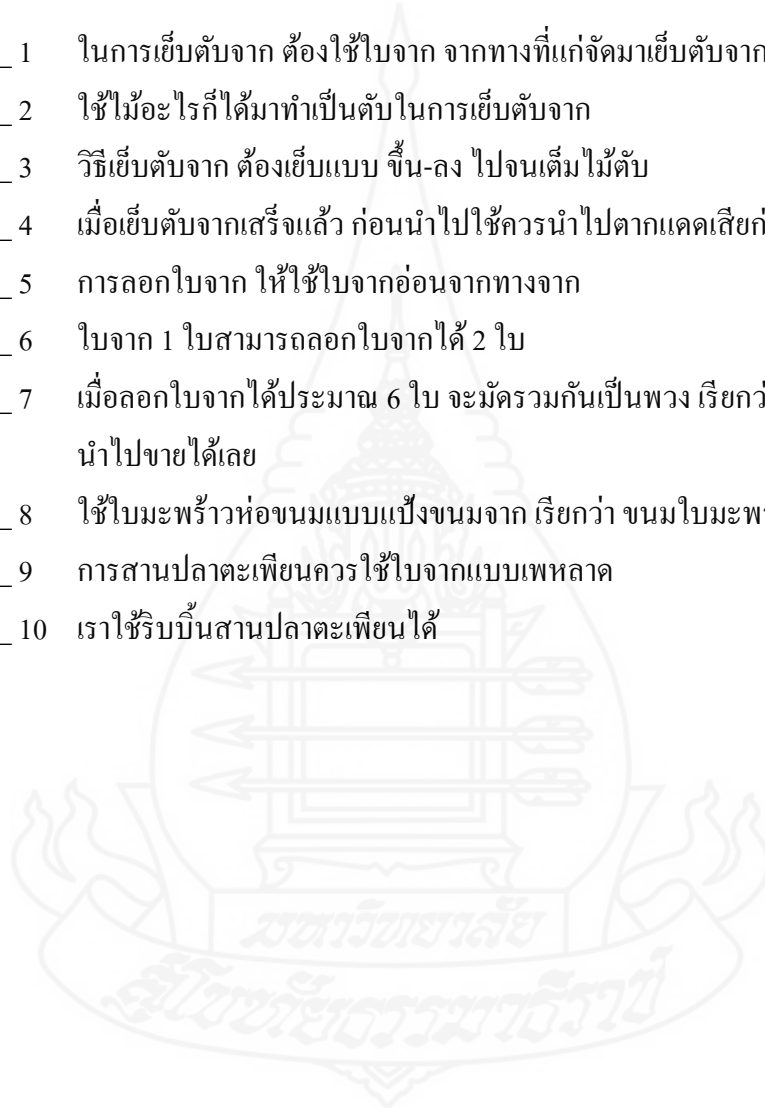

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง สืบสานการใช้ประโยชน์จากคันจอก

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

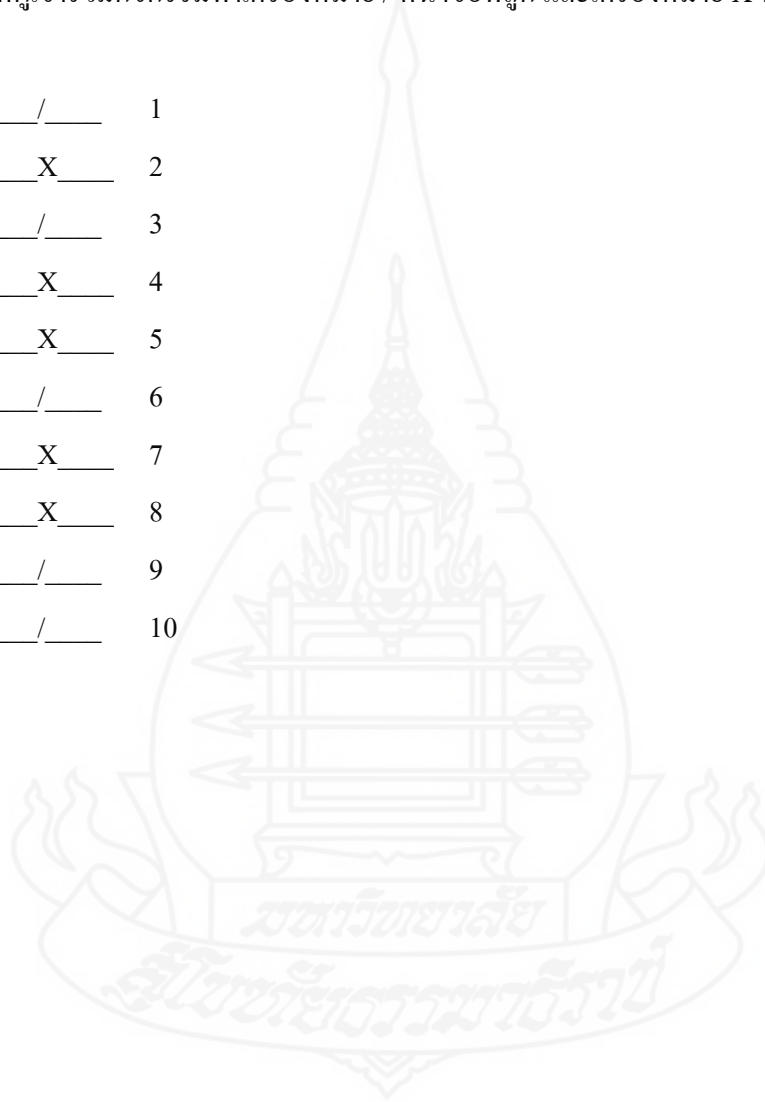
- _____ 1 ในการเย็บคันจอก ต้องใช้ใบจาก จากทางที่แก่จัดมาเย็บคันจอก
- _____ 2 ใช้ไม้อะไรก็ได้มาทำเป็นคันในการเย็บคันจอก
- _____ 3 วิธีเย็บคันจอก ต้องเย็บแบบ ขึ้น-ลง ไปจนเต็มไม้คัน
- _____ 4 เมื่อเย็บคันจอกเสร็จแล้ว ก่อนนำไปใช้ควรนำไปตากแดดเสียก่อน
- _____ 5 การลอกใบจาก ให้ใช้ใบจากอ่อนจากทางจาก
- _____ 6 ใบจาก 1 ใบสามารถลอกใบจากได้ 2 ใบ
- _____ 7 เมื่อลอกใบจากได้ประมาณ 6 ใบ จะมัดรวมกันเป็นพวง เรียกว่า 1 จุก สามารถนำไปขายได้เลย
- _____ 8 ใช้ใบมะพร้าวห่อขนมแบบแป้งขนมจาก เรียกว่า ขนมใบมะพร้าว
- _____ 9 การสานปลาตะเพียนควรใช้ใบจากแบบเพหลาด
- _____ 10 เราใช้รับบันสานปลาตะเพียนได้

เฉลย
แบบทดสอบกิจกรรมที่ 3
เรื่อง สืบสานการใช้ประโยชน์จากดินจาก

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

___ / ___	1
___ X ___	2
___ / ___	3
___ X ___	4
___ X ___	5
___ / ___	6
___ X ___	7
___ X ___	8
___ / ___	9
___ / ___	10

แผนการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ 4

ประเภท อาสาสมัคร

- 1 **ชื่อกิจกรรม** ร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสา ปลูกต้นไม้จาก “
- 2 **เวลา** 3 ชั่วโมง
- 3 **สาระสำคัญ** การทำกิจกรรมอาสาสมัคร ด้วยการปลูกต้นไม้จาก
- 4 **เนื้อหาสาระ**
 - 4.1 วิธีการเพาะชำลูกจาก
 - 4.2 วิธีการปลูกจากจากถุงเพาะชำ
 - 4.3 วิธีการปลูกจาก จากลูกจากแบบไม่ต้องเพาะชำลงถุงชำ
- 5 **จุดประสงค์การเรียนรู้**
 - 5.1 **จุดประสงค์ปลายทาง** การปลูกต้นไม้จากเพื่อเพิ่มจำนวนต้นไม้จากให้กับชุมชนได้ใช้ประโยชน์
 - 5.2 **จุดประสงค์นำทาง**
 - 5.2.1 สามารถปฏิบัติการปลูกได้ถูกต้องอย่างน้อยคนละ 10 ต้น (จากถุงเพาะชำ)
 - 5.2.2 สามารถปฏิบัติการปลูกได้ถูกต้องอย่างน้อยคนละ 10 ต้น (จากลูกจาก)
- 6 **สื่อการเรียนรู้**
 - 6.1 แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง
 - 6.2 วัสดุฝึกปฏิบัติจริง
 - 6.3 ใบความรู้ที่ 7
- 7 **วิธีดำเนินกิจกรรม**
 - 7.1 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมทักทาย
 - 7.2 ผู้นำกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์และแนะนำวิทยากร
 - 7.3 วิทยากรบรรยาย แนะนำวิธีการเพาะชำลูกจาก วิธีการปลูกจากถุง วิธีการปลูกจาก จากด้วยลูกจากที่ไม่ชำถุง พร้อมแจกใบความรู้
 - 7.4 ผู้นำกิจกรรมแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็น 4 กลุ่มๆละ 10 คน
 - 7.5 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มกำหนดวิธีปลูกและสถานที่ปลูกและจำนวนในการปลูก
 - 7.6 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มปลูกจากในสถานที่กำหนด
 - 7.7 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มรายงานผลการปลูกและความรู้ที่ได้รับ

8 การประเมินผล

- แบบทดสอบ กิจกรรมที่ 4

ใบงานที่ 4
ร่วมมือร่วมใจ “จิตอาสา ปลุกคั่นจาก”

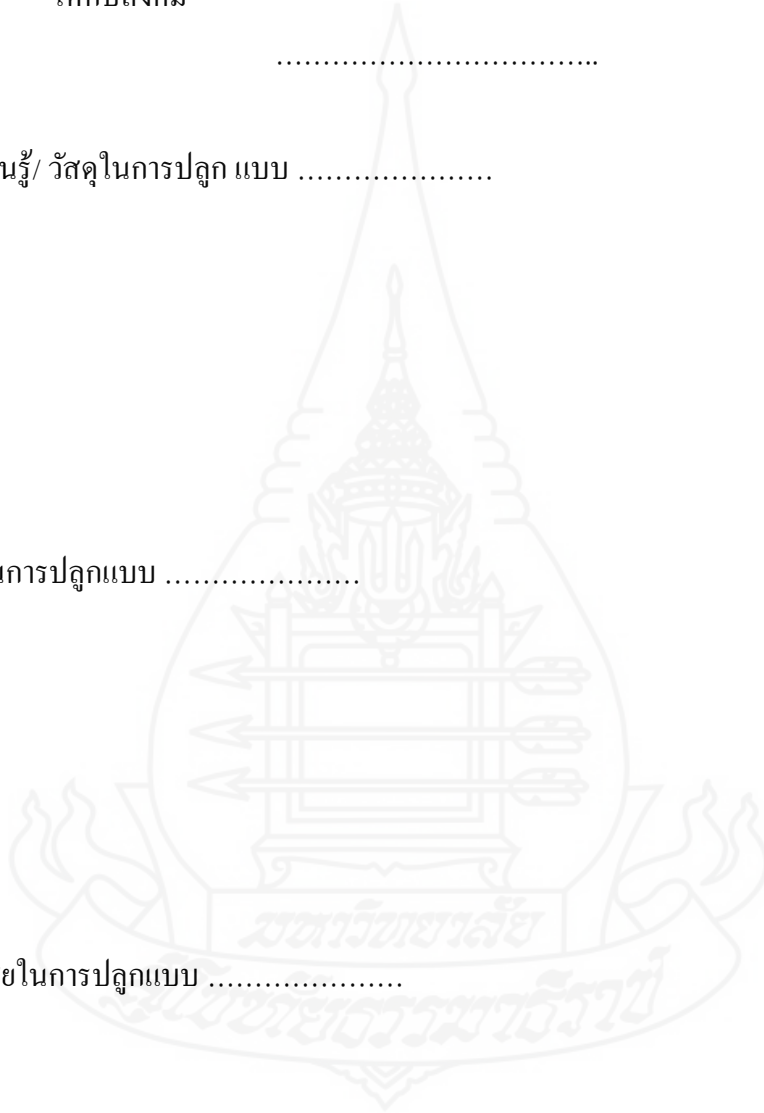
วัตถุประสงค์ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รู้จักการขยายพื้นที่ต้นจากและรู้จักการทำประโยชน์
ให้กับสังคม

.....

สื่อการเรียนรู้/ วัสดุในการปลูก แบบ

ขั้นตอนในการปลูกแบบ

ข้อดี/ข้อเสียในการปลูกแบบ

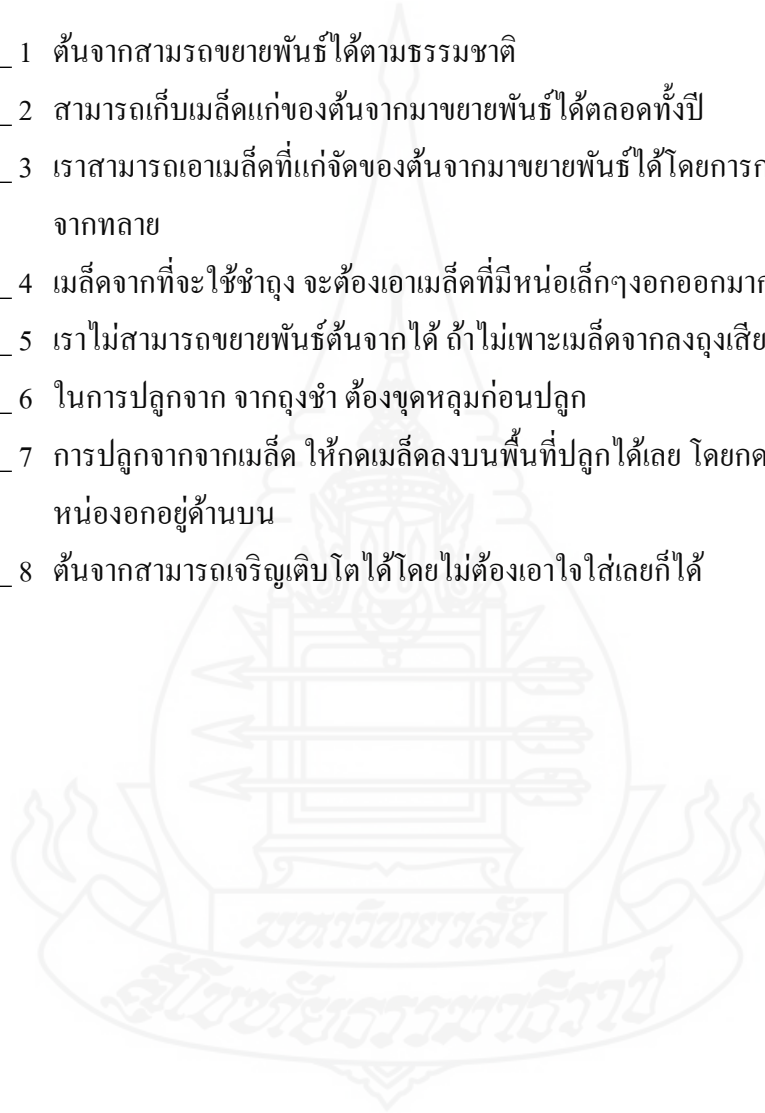

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 4

เรื่อง การปลูกระยะต้นจาก

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

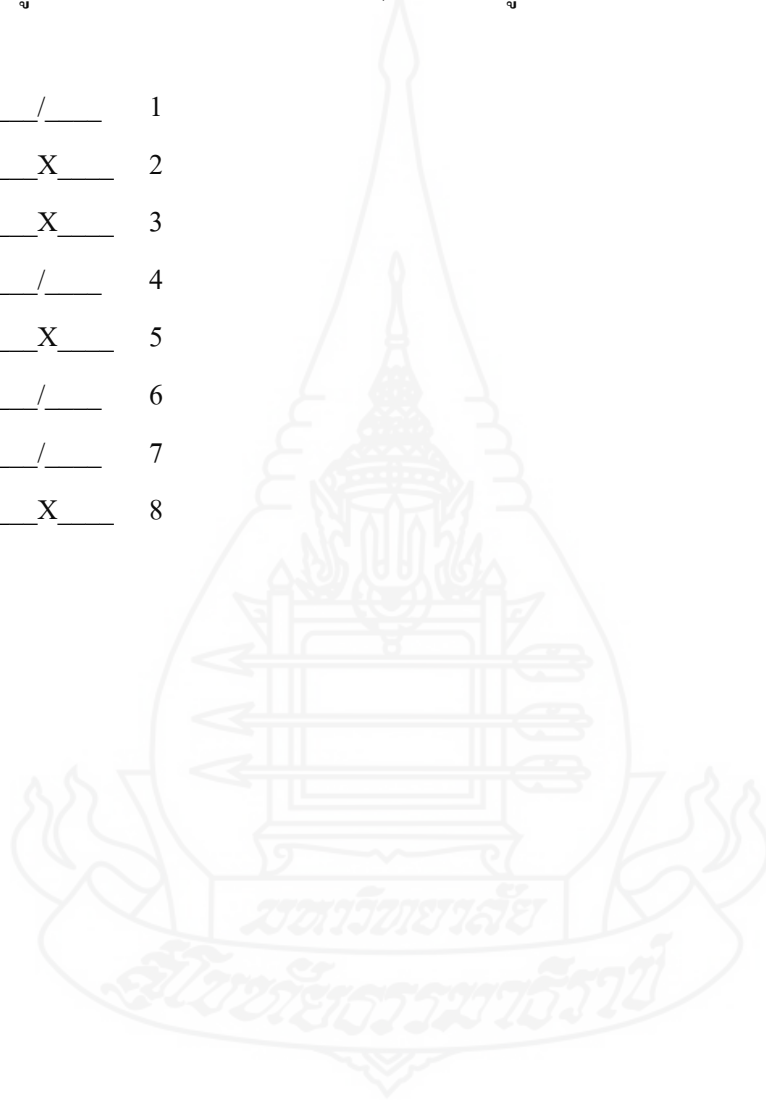
- _____ 1 ต้นจากสามารถขยายพันธุ์ได้ตามธรรมชาติ
- _____ 2 สามารถเก็บเมล็ดแก่ของต้นจากมาขยายพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี
- _____ 3 เราสามารถเอาเมล็ดที่แก่จัดของต้นจากมาขยายพันธุ์ได้โดยการกะเทาะเมล็ดออกจากทลาย
- _____ 4 เมล็ดจากที่จะใช้ชำถุง จะต้องเอาเมล็ดที่มีหน่อเล็กๆ ออกออกมาก่อน จึงจะชำได้ผลดี
- _____ 5 เราไม่สามารถขยายพันธุ์ต้นจากได้ ถ้าไม่เพาะเมล็ดจากลงถุงเสียก่อน
- _____ 6 ในการปลูกระยะ ต้นจาก จากถุงชำ ต้องขุดหลุมก่อนปลูก
- _____ 7 การปลูกระยะ ต้นจาก จากเมล็ด ให้กดเมล็ดลงบนพื้นที่ปลูกได้เลย โดยกดให้ส่วนที่มีหน่อออกอยู่ด้านบน
- _____ 8 ต้นจากสามารถเจริญเติบโตได้โดยไม่ต้องเอาใจใส่เลยก็ได้

เฉลย
แบบทดสอบกิจกรรมที่ 4
เรื่อง การปลุกต้นจาก

คำสั่ง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ถูก และเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

___ / ___	1
___ X ___	2
___ X ___	3
___ / ___	4
___ X ___	5
___ / ___	6
___ / ___	7
___ X ___	8

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน-หลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน

จงวงกลมล้อมรอบตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ตั้บจากคืออะไร

ก. การใช้ใบจากอ่อนมาเย็บเป็นตั้บ	ข. การใช้ยอดจากแก่มาเย็บเป็นตั้บ
ค. การใช้ใบจากแก่มาเย็บเป็นตั้บ	
2. ไม้ไผ่สำหรับทำตั้บจาก ควรมีความยาวประมาณกี่เมตร

ก. 1.30-1.50 เมตร	ข. 1.50 – 1.70 เมตร	ค. 1.70 - 1.90 เมตร
-------------------	---------------------	---------------------
3. 1 การสานปลาดตะเพียนและการพันนจะใช้ใบจากกี่เส้น

ก. 2 เส้น	ข. 3 เส้น	ค. 4 เส้น
-----------	-----------	-----------
4. ถ้าไม่มีใบจากในการห่อขนมจาก เราสามารถใช้ใบอะไรห่อขนมจากแทนใบจากได้

ก. ใบตาล	ข. ใบมะพร้าว	ค. ใบหมาก
----------	--------------	-----------
5. แป้งชนิดใดที่ใช้เป็นแป้งหลักในการทำขนมจาก

ก. แป้งมัน	ข. แป้งข้าวเจ้า	ค. แป้งข้าวเหนียว
------------	-----------------	-------------------
6. ถ้าไม่มีใบจาก เราสามารถใช้วัสดุใดที่การสานปลาดตะเพียนได้ง่ายและเหมาะสมที่สุด

ก. กระดาษที่ตัดเป็นเส้นยาวๆ เหมือนริบบิ้น	ข. ริบบิ้น	ค. เชือกพลาสติกผูกของ
---	------------	-----------------------
7. ทำไมจึงควรนำใบจากที่จะใช้เย็บตั้บจากที่จะใช้เย็บตั้บจาก นำไปแช่น้ำเสียก่อน

ก. เพื่อความสวยงาม	ข. เพื่อรักษาอายุการใช้งาน
ค. เพื่อให้แมลงที่ติดอยู่กับใบจากตายเสียก่อน	
8. เพราะอะไร ปัจจุบันจึงไม่นิยมใช้หวายมาเย็บตั้บจาก

ก. หวายแห้งไป ไม่เหมาะที่จะใช้เย็บ	ข. หวายหายากขึ้น
ค. ไม่สวยงาม	
9. พืชชนิดใดที่สามารถเย็บเป็นตั้บหลังคาแทนจากได้

ก. ใบหญ้าคา	ข. ใบยางพารา	ค. ใบตอง
-------------	--------------	----------
10. ที่มาของขนมจากคืออะไร

ก. การใช้ใบจากห่อขนม	ข. การใช้น้ำตาลจากในการทำขนม
ค. การใช้ก้านจากในการกลัดห่อขนม	

11. ไม้ดับสำคัญอย่างไรในการเขี่ยดับจาก

ก. เพื่อความสวยงาม

ข. ใช้นับจำนวนดับจากที่เขี่ยได้

ค. เป็นแกนยึดในการเขี่ยดับจาก

12. ข้อใดสัมพันธ์กันมากที่สุดในการทำขนมจาก

ก. แป้ง น้ำตาล เกลือ

ข. แป้ง น้ำตาล มะพร้าว

ค. แป้ง ไข่จาก น้ำตาล

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือค่ะ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

คำชี้แจง

1. ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและไม่มีการนำเสนอผลเป็นรายบุคคล
2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. สัญชาติ 1) ไทย 2) อื่นๆ (ระบุ)
3. ศาสนา 1) พุทธ 2) อิสลาม 3) คริสต์ 4) อื่นๆ (ระบุ).....
4. อายุ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ระดับความพึงพอใจ” ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยที่

- ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ไม่ค่อยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		1	2	3	4	5
	ส่วนบุคคล					
1	ท่านเกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรม					
2	ท่านมีความรู้สึกผ่อนคลายขณะเข้าร่วมกิจกรรม					
3	ท่านรู้สึกชอบกิจกรรมที่จัดขึ้น					
4	ท่านได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น					
5	ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		1	2	3	4	5
	การจัดกิจกรรม					
1	บุคลากรมีความร่าเริงแจ่มใส/มีมนุษยสัมพันธ์ดี					
2	บุคลากรเอาใจใส่และคอยช่วยเหลือ					
3	ผู้นำกิจกรรมมีความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรม					
4	จำนวนวันที่จัดกิจกรรมเหมาะสม					
5	วันและเวลาที่จัดมีความเหมาะสม					
	สถานที่และอุปกรณ์					
1	สถานที่มีความสะอาด					
2	สถานที่มีความสะดวกสบาย					
3	สถานที่มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม					
4	อุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสม					
5	อุปกรณ์มีความปลอดภัย					

*** ขอขอบคุณทุกคนที่ให้ความร่วมมือ ***

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนะกุลเจริญ
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
2. อาจารย์ ดร.วณัฐพงศ์ เบญจพงศ์
ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์คณภัทร ตามรสสุวรรณ
เจ้าหน้าที่อาวุโส (ฝ่ายฝึกอบรม) มูลนิธิรักษ์ไทย สำนักงานกระบี่ โครงการชุมชนชายฝั่ง
เข้มแข็งเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ภาคผนวก จ

ภาพกิจกรรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางมะลิวัลย์ หนกหลัง
วัน เดือน ปีเกิด	21 กรกฎาคม 2494
สถานที่เกิด	ตรัง
ประวัติการศึกษา	ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	โฮมสเตย์ เกาะหยงสตาร์
ตำแหน่ง	ธุรกิจส่วนตัว

